

Anul II. Nr. 1.

1 Ianuarie 193

85

Creanță și scoala

Revistă de Pedagogie
și Cultură Generală
a Învățătorilor din județul Cluj

FREAMĂTUL ȘCOALEI

Revistă de Pedagogie și Cultură Generală a învățătorilor din jud. Cluj

Director :
Vasile Chintoanu
inspector școlar

Redactori resp.:
Nicolae Găgescu
și
Augustin Dordai

Administrator :
Damian Popescu

Correspondența pt. redacție: Școala primară Nr. 18 str. Vânătorilor

Correspondența pt. administrație: D. Popescu Strada Amurg Nr. 17.

COMITETUL FONDATOR :

Dordai Augustin, Chintoanu Vasile, Popescu Damian, Găgescu Nicolae, Moldovan Vasile, Călugăr Vasile, Tăușan Dumitru, Racofi Gheorghe, Mihoc Eronim, Marin D. Nicolae, Bularda Nicolae, Pop Simion, Orosfoian Silviu, Ciociu Pavel, Onișor Gheorghe, Vasu Dumitru, Trifu Vasile, Matei Simion, Mureșan Ioan, Mitrea Aurel, Pleșa Gheorghe, Stancu Nicolae și Dăneș Ioan

BCU Cluj / Central University Library Cluj

COMITETUL DE REDACȚIE :

Nicolae Găgescu, George Racofi, Dordai Augustin, Tăușan Dumitru , Călugăr Vasile

Revista apare la 1 ale fiecărei luni

*

Abonamentul **120 lei** anual.

Pentru autorități și comitetele școlare **150 lei** anual

*

Oricine primește un număr, dacă nu-l înapoiază în timp de 10 zile, se consideră abonat

*

Primum schimb de reviste și cărți pentru recenzii

*

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază

*

Rugăm colaboratorii la revista noastră să trimeată manuscrisele între 1—15 ale fiecărei luni la Redacția: „Freamătul Școalei”, Școala primară de Stat No. 18, Str. Vânătorilor Cluj.

FREAMĂTUL ȘCOALEI

Anul nou

Cu multe speranțe, motive de visuri și desamăgiri, ești așteptat an nou.

Cu bucuria speranțelor amăgitoare; în cântecele cari svânesc din sufletele tinere și vocile domoale ale bătrânilor, din sunetele paharelor și giulgiul anului trecut, țeșem un an de planuri și de dorinți.

Dorinți mânate pe aripele speranței sucesc vârtelnița vieții, să prindă și acest pas al necunoscutului. Cu râsul șăgalnic, ademenitor, an nou, ne faci să uităm trecutul; ne promiți puteri de muncă și ceea ce am socotit un vis, tu vrei să spui că se va împlini.

Venirea ta e prinsă de viața celui ce se înfășoară în gheumul vremii. Din inima lui îți sugi tinerețea care vrei s'o reverseși în sufletele noastre, în munca și fericirea noastră.

Sufletele acelora cari freamătă în griji și greutatea vicții, găesc în tine, an nou, nădejdi de bine și mângăiere, care se împletesc în cântece, în imn de slavă ție.

Acesta este salutul care pornește din sufletele celor risipiți prin sate cu flacăra în inimi, pășind pe drumul fericirii acestei nații.

Ei nu-ți cer palate, nici bogății, nici cine știe ce măriri. Dorința lor este dorința neamului . . . putere de muncă, asigurată de posibilitatea de traiu.

Către acest necunoscut ne îndreptăm noi gândul și-l rugăm să îndeplinească speranțele cetitorilor noștri, aducând în felul acesta fericire în casele lor.

V. Chintoanu.

Problema măsurării inteligenței

ISTORICUL PROBLEMEI

După ce am văzut felul în care se prezintă scara metrică de măsurare a inteligenței, așa cum ea a fost alcătuită de autorii ei Binet-Simon, să ne oprim puțin atenția asupra perfecționărilor ce s'au adus acestei scări de către psihologii europeni și americani. Noi vom aminti aici pe cele mai reușite.

Introducerea testelor lui Binet-Simon în America a făcut-o *Goddard* (1911), bazat pe scara din 1908. Iar școala din Vineland (New-Jersey), unde *Goddard* era director, a devenit Mecca acelor care se interesau de problema măsurării inteligenței.

Cea mai perfectă revizuire a scării metrice a lui Binet a făcut-o însă *Terman*¹⁾, care în 1916 publică „*The Stanford Revision of the Binet-Simon Scale*“, când introduce și coeficientul de inteligență propus de Stern. El examinează cu aceste teste 2.300 subiecți: 1.700 copii normali, 200 anormali și 400 adulți. Aplicarea acestor teste la un număr așa de mare de subiecți i-a dat posibilitate lui *Terman* să vadă care din aceste probe corespund în adevăr etății indicate de Binet și care nu. El găsește unele probe ușoare pentru o anumită etate și altele prea grele. De aceea el face anumite deplasări în ordonarea probelor și introduce altele noi. Iată unele modificări aduse de *Terman* scării metrice a lui Binet-Simon: din cele 54 teste a suprimat 3 (repetarea a două numere, rezistența la sugestie, schimbarea pozi-

1. *L. M. Terman: The measurement of intelligence. G. Horraz et Co. London.*

ției unui triumphiu în gând) care se arătau neconsecvente, a deplasat 32, fiindcă erau prea grele sau prea ușoare pentru vârsta indicată de Binet și a mai adăugat 39 probe noi. În total scara metrică a lui Terman conține 90 teste câte șase pentru fiecare vârstă.

Deasemenea aduce modificări destul de importante în felul de cotare al rezultatelor.

Adaptarea lui Terman nu este însă singura revizuire făcută scării lui Binet. Psihologi autorizați din Europa și America și-au dat concursul pentru controlarea, revizuirea și aplicarea scării metrice a lui Binet la măsurarea inteligenței poporului respectiv. În Belgia *Decroly-Degand* (1907), în Germania *Bobertag*, în Italia *Saffiotti* examinează 1500 școlari din Milano. În Suedia *Jaederholm* verifică matematic scara lui Binet, observând că curba lui Gauss exprimă cu mare exactitate distribuția gradului de inteligență. Ultima revizuire făcută scării metrice a lui Binet este a lui *Ciryl Burt* (1919) în Anglia.

Scării metrice a lui Binet i s'au adus însă mai multe obiecții: 1) prin această metodă se face o apreciere cantitativă, nu se analizează deloc inteligența. Care procese psihice intervin spre a-i asigura subiectului succesul: memoria, imaginația? De ce natură este inteligența cuiva? 2) Aceste teste avantajează pe copii dotați din punct de vedere al limbajului, deci pe cei ai claselor școlare superioare și nu se pot aplica copiilor străini de limba în care li se predau instrucțiunile precum și celor care au unele defectuoșități de limbaj și auz.

De aceste obiecții a ținut cont *Kuhlmann*, care aduce completări scării metrice a lui Binet creind teste pentru a examina copii mai mici de 3 ani reducând considerabil probele verbale, înlocuindu-le cu probe neverbale, pentru a putea examina și pe copii surdo-muți.

*Yerkes*¹⁾ a transformat scara metrică a lui Binet; în loc de

¹⁾ R. M. Yerkes, J. W. Bridges R. S. Hardwick: Point-Scale, Boston, Warwick and York, 1915,

a aranja testele pe etate le-a plasat în serie și a valorificat fiecare test. Testele sunt în număr de 20 și fiecare test după felul cum e rezolvat primește 1 punct, 2, 3 ori mai multe. Ex. testul: reacțiunea în fața unei imagini (la Binet se găsește la 3, 7, 15 ani); dacă subiectul enumără ceea ce vede în imagine se cotează cu 1 punct (Binet 3 ani), dacă descrie se dau 2 puncte (Binet 7 ani); dacă interpretează se cotează cu 3 puncte (Binet 15 ani). De aceea și scara lui se numește scara pe puncte: „A point scale”. Yerkes vrea să obțină o reprezentare numerică a dezvoltării mintale și în acelaș timp prin formula coeficientului de inteligență, pe care o întrebuințează el, se poate vedea dacă un individ are memoria, imaginația, afectivitatea sau gândirea mai dezvoltată. Deci ne dă și o posibilitate de cercetare analitică a inteligenței.

În 1919 *Herderschée* (Amsterdam) a modificat scara lui Binet pentru a măsura inteligența copiilor surdo-muți, între etățile de 3—16 ani incluziv.

Testele de tipul scării lui Binet se adresează mai mult sau mai puțin limbajului subiectului, de aceea ele au fost înlocuite cu teste practice, numite de americani „*performance test*”, care se adresează foarte puțin inteligenței verbale. Aceste teste presupun soluționarea unor probe concrete, practice, fără ca limbajul să intervină. De aceea Decroly zice că ele s'ar putea numi „probe de inteligență practică”, fiindcă necesită un minimum de explicare din partea examinatorului și soluția practică a probei fără intervenția limbajului.

Din seria acestor teste, numite *individuale-neverbale*, fac parte următoarele:

Testele de performanță a lui *Pintner* și *Paterson*¹⁾: Scara se compune din 10 teste. Prin ea se poate etalona și inteligența copiilor surdo-muți pentru care testele verbale sunt inutilizabile.

Aceste teste se adresează abilității mecanice, atenției, inte-

1) *R. Pintner and D. G. Paterson*: A scale of performance tests. Baltimore, Warwick and York, 1917.

legerii desemnului și a formelor, imaginației, invenției, judecării și raționamentului. Cotarea acestor probe se poate face, ținându-se seamă fie de timpul scurs până la rezolvare, în acest caz căpătăm coeficientul de rapiditate, fie de mișcărilor bune și rele, cotând astfel precizia. Media aritmetică a notelor de rapiditate și a notelor de precizie ne dă vârsta mintală.

Un test cu totul degajat de cunoștințele primite prin educație e testul de labirint al lui *Porteus*¹⁾. Prin el se măsoară mai ales capacitatea de adaptare la viața practică, dând de asemenea unele indicații cu privire la factorul temperamental. El se poate aplica și surdo-muților, precum și analfabeților. *Porteus* face o scară bazându-se numai pe aceste labirinte gradate după greutate. Sunt în total 11 labirinte, fiecare corespunde unei vârste între 3—14 ani. Cotarea se face pe puncte.

Planșeta lui *Goddard*²⁾ e o scândurică cu patru găuri: trei au un diametru de 65 mm., iar a patra un diametru de 67 mm. Cu un capac de lemn poate fi astupată gaura de 67 mm. Prin acest test se primesc primele indicații asupra dezvoltării unui copil și mai ales ne arată pe cei înapoiați mintali, care au reflexiunea sau atenția slabă.

Până acum vreo 20 de ani, testele individuale au jucat mare rol în psihologie; dar odată cu deslănțuirea războiului mondial americanii, neavând armată, au fost forțați să selecționeze recruții pe baza testelor de inteligență. De asemenea procedeul de selecționare a ofițerilor superiori ca și a celor inferiori s'a făcut prin ajutorul testelor de inteligență. Cum însă, testele individuale reclamau, în cel mai fericit caz, o jumătate oră pentru examinarea unui subiect, s'a simțit nevoia de a înlocui aceste teste cu altele care să permită o măsurare mai expeditivă, dar tot așa de precisă ca cea oferită de testele individuale. Astfel

1) S. D. *Porteus*: *Porteus Test Vineland Revision*. The Training School Bulletin, 1919.

2) H. G. *Goddard*: *The Adaptation Board as a measure of intelligence*. The Training School Bulletin, Vineland, 1914

au luat ființă așa numitele *teste colective*, sau de grup. Cu ele s'a măsurat inteligența a sute de mii de recruți și prin aceasta s'a dovedit valabilitatea lor. Iar după război testele colective au început să fie aplicate în diferite domenii: școală, profesioni, etc.

Prima serie de teste de grup a fost alcătuită la Universitatea Stanford-California, de *A. Otis*, sub direcția lui *Terman*. Această scară a servit drept punct de plecare comisiei de psihologi însărcinată cu măsurarea inteligenței recruților americani. Scara aceasta a lui *Otis* conține multe probe pe care le găsim în scara lui *Binet* adaptată de *Terman*.

*Testul Alfa*¹⁾, cu care au fost examinați 1.800.000 de recruți ai armatei americane, a fost întocmit de o comisie de psihologi din care făceau parte: *R. M. Yerkes*, *W. Y. Bingham*, *H. H. Goddard*, *L. M. Terman*, *G. M. Whipple*, *T. H. Haines* și *F. L. Wells*. După război, o comisie compusă din profesorii: *Yerkes*, *Haggerty*, *Terman*, *Thorndike* și *Whipple* a întreprins sub controlul lui „National Council of Research” adaptarea testului *Alfa* la trebuințele școlare. Astfel s'a întocmit testul național american, prin care s'a examinat inteligența a 5000 de copii. Acest test a fost aplicat de *Dr. Simon* în Franța și găsește că subiecții care au fost clasați superiori la testul *Binet*, au fost primii și la reușita acestui test.

Odată ce testul *Alfa*, prin multele lui aplicări, a determinat o mare încredere în testele colective, seria acestor teste a început să se înmulțească. Astfel *Otis* face o scară metrică colectivă pentru grădina de copii, școli primare și pentru universități.

Cu cât măsurările inteligenței luau tot mai mult avânt, cu atât s'a observat necesitatea *testelor neverbale*. Aceasta din cauză că indivizii cu anumite defectuoșități de limbaj sau auz, precum și analfabeții, nu pot rezolva testele verbale, căci ele reclamă cunoașterea limbii în care sunt aplicate. De aceea s'au inventat probe la a căror rezolvare limbajul să aibă puțină

1) *Yoakum C. Sand Yerkes R. M. Army mental Tests New-York, Henry Holtand Co.*

importanță și care să se poată aplica și la copii mai mici, cum sunt cei din grădinițele de copii.

Primul test de acest gen — colectiv neverbal — e *testul Beta*, care s'a întrebuințat la măsurarea inteligenței recruților analfabeți. În acest test se găsesc de asemenea unele probe neverbale din scara lui Binet. Teste asemănătoare sunt *testul Haggerty*, al lui *Pressey* și *Kingsbury*, precum și *testul Pintner-Cunningham*, unul din cele mai bune teste colective neverbale.

Tot în categoria testelor colective neverbale trebuie să plasăm și testele elaborate la Institutul de Psihologie al Universității din Cluj, sub direcția d-lui *Prof. F. Ștefănescu-Goangă*, de către d-l. *Dr. A. Roșca* și care au fost aplicate la un număr de peste 3.500 copii din diferite straturi sociale. Aceste teste, alcătuite și etalonate de d-l. Roșca, constituiesc cea dintâi încercare științifică făcută la noi în vederea stabilirii unui etalon național pentru măsurarea inteligenței copiilor între 4—14 ani. Ele se pot aplica și analfabeților și cu ajutorul lor se pot descoperi repede și sigur copii debili mintali. Din cauza probității științifice cu care au fost etalonate aceste teste, au început să fie repede utilizate în școală, măsurându-se cu ajutorul lor inteligența copiilor care se înscriu în școlile primare, precum și a celor care trec la liceu.

Tot în cadrele Institutului de Psihologie d-l. *Dr. A. Roșca* a elaborat și etalonat teste verbale de grup pentru măsurarea inteligenței adulților alfabeți, complectând astfel etalonul național de inteligență, la care D-sa lucrează de câțiva ani.

Drept concluzie putem spune că în evoluția testelor de inteligență distingem trei faze:

1. Introducerea scării metrice a lui Binet-Simon în Europa și America, culminând cu revizuirea lui Terman.
2. Construirea de noi scări, diferind mai mult sau mai puțin de scara Binet, extinzându-se astfel câmpul măsurării inteligenței.
3. Desvoltarea rapidă a testelor de grup, care au dat posibilități mari de realizare psihologiei viitorului.

Tudor Arcan.

Metode științifice pentru studiul individualității

Studiul individualității nu este o problemă actuală; dimpotrivă putem afirma că ea a preocupat pe oamenii de știință din cele mai îndepărtate timpuri. Diferențele interindividuale în specificul individual sunt prea isbitoare ca să nu fi putut atrage atenția oamenilor de știință; însă cercetările în acest domeniu n'au adus rezultate atât de fructuoase deoarece atât obiectul acestei științe, cât și metodele ei au pornit dela premise greșite. Această falsitate a obiectului și metodei e datorită prejudecăților isvorâte din știința, filosofia și credința timpului. La aceste cauze mai putem adăuga și tendința omului de a explica individualul (particularul) prin general. Toate aceste cauze au constituit în trecut o piedică pentru cunoașterea realității. Astăzi, când științele biologice au descoperit că, în lumea biologică individualul este real, pe când în lumea fizică generalul este realitatea, nu mai putem ajunge la confuziuni de obiect și de metodă a științei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tot pe baza datelor biologice s'a ajuns la următoarea constatare, care are caracter de lege¹⁾: *în lumea organismelor nu vom găsi identități, ci numai asemănări și variațiuni. Variabilitatea este legea care guvernează această lume*". Această variabilitate se poate urmări chiar în structura morfologică și funcțională a aceluiaș organism; însă aici toate stau într'o strânsă interdependență. În felul acesta individul este considerat ca un organism unitar prin interdependența funcțională și morfologică; iar în desvoltarea lui se pot urmări legile generale de desvoltare a comportamentului. Fiindcă această desvoltare ia și direcții diferite după individualitate, aceste diferențe se impun studiului nostru. Cercetările diferențelor interindividuale au dus la conceptul științific de individualitate și a impus cu necesitate o știință, care să studieze viața acestor individualități.

1) Selecțiunea capacităților și Orientarea profesională Pag. 51, 52. Prof. Fl. Ștefănescu-Goangă.

Factorii care contribuie la diferențierea indivizilor sunt: 1) ereditatea, 2) procesul de maturizare și 3) mediul. Conlucrarea acestor factori asupra individului dă specificul individual.

Prin ereditate individul este un organism nou, care se deosebește de ceilalți; în consecință vechea concluzie că, toți ne naștem la fel, nu-și are valabilitate și nici metoda pentru studierea acestor indivizi uniformi, nu mai este valabilă. Datorită procesului de maturizare, individul ajunge la un anumit grad de dezvoltare și la o anumită capacitate psihică. Această capacitate diferă de la individ la individ. Prin mediu, care se prezintă într'un mod foarte variat, nu este posibilă uniformizarea indivizilor; din contra, el exercitând potențialitățile individului — ereditare — va accentua diferențele individuale.

Individualitatea, cum se prezintă până aici, constituie o realitate pe care știința o prinde, și o studiază prin metoda experimentală și științifică, care se sprijină pe observații și date ale biologiei și psihologiei diferențiale. Această metodă se datorește, în bună parte, psihologului german Wundt. El s'a desprins din mijlocul filosofilor, care explicau lumea și natura prin metoda dialectică. Dela fizică și fiziologie, studii reale, pe baza metodelor experimentale el ajunge să studieze procesele psihice. Prin Wundt psihologia ia o nouă orientare datorită metodei experimentale. Din optica fiziologică el găsește o direcție în problemele psihologice¹). *Aceste probleme nu pot fi evitate prin simplul fapt că, studiind funcțiunea organelor senzoriale, examenul acestor organe, care relevă anatomia și fiziologia funcțiilor, se confundă în unele puncte cu operațiunile mintale de percepție.* De această problemă s'a ocupat în mod accidental și Helmholtz, însă meritul lui Wundt stă în precizarea acestui gen de probleme care interesează deodată fiziologia și psihologia. De aici el ajunge la o știință nouă, psihologia fiziologică, care s'a numit mai târziu psihologia experimentală. Știința aceasta va în trebuința experimentul, va fixa exact condițiunile, le va provoca și repeta spre a le controla precis la o măsură. Principiul meto-

1) Wilhelm Wundt et la psychologie expérimentale par Georges Dwelshaus.

dologic al lui Wundt a fost experiența și măsura. El a vizat în psihologie acelaș progres pe care, gradat, alte științe exacte îl ajunseseră în studiul exact al fenomenelor, aplicând noțiunea de cantitate. Wundt nu admite existența a două experiențe distincte, una exterioară asupra obiectelor și alta interioară asupra stărilor sufletești (introspecțiunea).

În cele două aspecte, noi nu facem decât o proiectare a sentimentelor și voinței noastre asupra obiectului și invers. Wundt analizează faptele psihologice în ele însăși și ajunge la concluzia: pentru a studia aceste procese, trebuie să izolăm oarecare caractere spre a trata ceea ce e comun din elemente prin experiență, sau mai bine zis vom face să varieze condițiunile. Între elementele vieții mintale și excitații, există un paralelism, care poate fi prins într'o expresie matematică. Vedem deci că, noutatea psihologiei experimentale, fondată de Wundt și discipolii săi, rezidă în extensiunea experienței și măsurării, într'un mare număr de probleme psihologice, precum și în grija și în exactitudinea ce domină aceste cercetări.

Ideile noi despre psihologia experimentală sunt împărtășit de mulți psihologi ecropeni și americani. În Franța, A. Binet întreprinde o vastă experiență în domeniul psihologiei, care se traduce prin cifre, măsură cantitativă și cu dublu aspect (analitic-sintetic). În general psihologia experimentală are ca metodă experimentul și măsura.

N. V. Găgescu.

(Va urma).

Disciplina prin libertate

Una dintre problemele recente ce și le-a pus pedagogia modernă, este și aceea a *disciplinei prin libertate*. Unii pedagogi susțin că elevul poate fi condus și disciplinat mult mai bine printr'o disciplină consimțită de el însuși, decât prin una impusă din partea educatorului. Constrângerea venită din afară totdeauna

provoacă rezistență, pe când cea întemeiată pe convingere este respectată. Aici rolul educatorului ar fi numai să convingă pe elevi de necesitatea disciplinei.

La cea dintâi privire această supoziție ar părea indiscutabilă... dacă ar fi vorba de elevi adulți. În realitate însă majoritatea elevilor o formează minorii, dintre cari — conform curbei lui Gauss aplicată la distribuția inteligenței — numai o infimă minoritate au o inteligență superioară, capabilă la nevoie să înțeleagă necesitatea unei anumite discipline. Urmează de aici că în educație de o libertate absolută a elevului nici vorbă nu poate fi. *Libertatea ce s'ar putea acorda elevului, este în funcție de gradul său de dezvoltare intelectuală.* (Individualizarea educației!).

Dar și în această limită, rămâne de văzut dacă, și în ce fel, disciplina liberă poate fi utilizată cu folos în educație. Răspunsul definitiv la această întrebare nu ni-l poate da decât *experiența*. Pentru că foarte multe lucruri ce se potrivesc minunat în teorie, în practică ies pe deoasele. Credem că este în interesul educației să se încerce, cu titlu de experiență, în cât mai multe școli disciplina prin libertate; iar constatările făcute să se înregistreze într'un „caet de observații”. Publicarea și confrontarea constatărilor diferiților experimenatori ar duce desigur la anumite concluzii foarte utile educației în ce privește problema disciplinei libere.

Acum, de sine înțeles că nu toate dibuelile experimentale, fără nici o normă și fără nici un plan bine stabilit, pot duce la un oarecare rezultat pozitiv. În scopul acesta *ar fi de dorit o cooperare organizată a tuturor celor ce vor să lucreze în această direcție.*

Cu titlu de încercare, s'ar putea alcătui un fel de *regulament*, cuprinzând normele după cari ar urma să se conducă clasa de experiență. Aceste norme ar arăta pe de o parte datoriile de îndeplinit precum și faptele oprite, iar de altă parte ar preciza răspunderile și sancțiunile pentru neîmplinirea datoriilor sau săvârșirea faptelor nepermise.

S'ar putea stabili, de exemplu, 5 grade de vinovăție, cu tot atâtea grade de pedeapsă.

Gradul I ar cuprinde abaterile mărunte dela disciplina școlară zilnică: întârziere dela școală; nefacerea lucrărilor; indisciplina și desordinea în clasă, în recreație sau pe drum; neatenție la lecții, șoapte, sgomot; înjurături (mai ușoare) și batjocuri (idem); o pagubă mai mică făcută cuiva; etc., etc.

Gradul II: Bătae; înjurături grave; necuviințe și pornografii; o pagubă mijlocie făcută cuiva; primirea ajutorului străin la facerea lucrărilor, ori copierea acestora dela alții; etc.

Gradul III: Bătae cu rănire ușoară; o pagubă mai mare făcută cuiva (cuprinzând aici și murdărirea și scrijelarea mobilierului (păreților, ușilor, gardurilor, etc.) școalei; necuviință față de oameni; dispariția dela școală fără știrea învățătorului; cruzime față de animale; etc.

Gradul IV: Minciună; mărturie falsă; înșelăciune; tăinuirea lucrului găsit; hoinărit și absentare nemotivată de 1—2 zile dela școală fără știrea părinților; necuviință față de învățători sau părinți; etc.

Gradul V: Bătae cu rănire gravă; furt; vagabondaj și absentare nemotivată mai mult de 2 zile dela școală fără știrea părinților; jurământ fals; nesupunere și răsvrătire față de părinți sau învățători; etc.

Pedeapsa (cu excluderea desăvârșită a bătăii) s'ar doza și ea după gradul culpabilității. De ex.: avertisment confidențial, apoi public; dojană idem; stare în picioare cu fața la părete, în clasă, un anumit timp, mai scurt sau mai lung, după gradul infracției săvârșite; arest în clasă; etc. Natural diferitele grade de pedeapsă atrag și o scădere proporțională a notei la purtare.

Bineînțeles, aceste sugestii — dealtfel foarte sumare — nu exclud eventuale alte combinații. Lucrul principal este ca cei ce se întovărășesc să lucreze împreună să se pună de acord asupra normelor de conducere ale claselor cu cari se experimentează, pentru a se putea stabili o procedură uniformă. Numai așa rezultatele pot fi cântărite cu aceeași măsură.

Dar să presupunem că s'ar accepta proiectul nostru. În cazul acesta se va conduce un „registru disciplinar“, în care fiecare elev al clasei își va avea pagina sa. Pe această pagină se vor nota în mod cronologic toate pedepsele pe cari le-a suferit elevul. (Este necesar să se noteze și zilele când elevul este prezent la școală).

Pedeapsa de gradul I reprezintă unitatea de pedeapsă. Pedeapsa de gradul II reprezintă 2 unități, cea de gr. III 5 unități, cea de gr. IV 15 unități și cea de gradul V 30 de unități.

La sfârșitul intervalului de experimentare convenit se adună toate unitățile de pedeapsă suferite de fiecare elev și suma se împărțește prin numărul zilelor când elevul a fost prezent la școală. (Absențele nu intră în calcul). Câtul reprezintă „coeficientul disciplinar“ al elevului. Pentru a evita fracțiile înmulțim coeficientul disciplinar cu 100.

De ex.: Elevul X în cursul unui interval de experiență de 150 zile în cari a fost prezent la școală a suferit 50 pedepse de gr. I (50 unități), 15 de gr. II (30 unități), 8 de gr. III (40 unități), 4 de gr. IV (60 unități) și 3 de gr. V (90 unități); în total: $50+30+40+60+90=270$ unități. Această sumă se împărțește prin numărul zilelor de prezență la școală $\frac{270}{150}=1,8$. Câtul obținut se înmulțește cu 100: $1,8 \times 100=180$. Deci coeficientul disciplinar al elevului X în această perioadă de experiență este 180. (Termenul de „coeficient disciplinar“ la nevoie s'ar putea înlocui cu acel de „indice disciplinar“, sau cu altul similar. La urma urmelor termenii n'au mare importanță. Esențialul este să se știe ce se înțelege sub termenul utilizat).

Adunând coeficienții disciplinari ai tuturor elevilor din clasă și împărțind suma obținută prin numărul elevilor, se obține coeficientul disciplinar al clasei.

Acum pentru a se constata dacă elevii se poartă mai bine când sunt disciplinați direct de învățător, ori când disciplina lor e susținută prin organe de conducere proprii, emanații ale

clasei, — este necesar să se aplice alternativ și o metodă și cealaltă, pentru a se putea apoi compara rezultatele.

În perioada disciplinei autoritare directe pedepsele le stabilește învățătorul — bineînțeles nu abitar, ci după normele convenite în prealabil — și tot el conduce și „registru disciplinar“.

În perioada disciplinei prin libertate învățătorul încredințează conducerea clasei unui consiliu ales de elevi. Noi am experimentat alcătuirea și funcționarea acestui consiliu în felul următor:

Consiliul se compune dintr'un președinte și 2 consilieri, aleși pe un anumit timp dintre cei mai buni elevi ai clasei atât ca purtare cât și ca progres la studii,

Unul din cei doi consilieri conduce o „condică de zi“, în care însemnează toate infracțiunile și neînțelegerile dintre elevi. Consiliul se întrunește când e nevoie și după ce ascultă pe împlicinați achită sau pedepsește în conformitate cu normele stabilite.

Al doilea consilier conduce „registru disciplinar“ în care însemnează pedepsele pronunțate și controlează executarea lor.

Președintele prezidează ședințele consiliului și supraveghează activitatea celor 2 consilieri.

Spunem în treacăt că dificultatea cea mai mare de care ne-am isbit aici este inconvenientul că copiii — mai ales cei mai mici — nu știu judeca și aplica normele disciplinare așa cum ar face-o aceasta învățătorul. „Conducerea de sine a clasei“ nu este și nu poate fi o autoconducere absolut liberă. Intervenția învățătorului este necesară la tot pasul. Totuși influența autorității învățătorului se exercită indirect și deghizat, iar elevii au iluzia că „se conduc singuri“. Și această iluzie a copiilor este, credem, elementul psihologic care s'ar putea exploata din punct de vedere pedagogic ca un factor generator de autodisciplină. Rămâne de văzut în ce măsură.

Repetăm, aplicându-se alternativ — într'un interval de timp

destul de lung și pe un teren de experiență destul de întins pentru a putea da rezultate serioase — atât metoda disciplinei autoritare cât și cea a disciplinei libere și apoi comparându-se rezultatele obținute, s'ar putea ajunge la anumite concluzii foarte sigure și foarte necesare pentru știința educației.

De altă parte, fie că se aplică metoda disciplinei libere, fie a celei autoritare, folosul practic al introducerii „registrului disciplinar” este apreciabil și din punctul de vedere al cunoașterii individualității elevului. Observând mereu conduita morală și înregistrând regulat aceste observații, după un anumit timp se poate prinde conturul moral al elevului observat, element foarte important al individualității acestuia. Și atunci nota ce o dăm elevului la purtare nu va mai fi o notă dată pe dibuite, cum se întâmplă adesea, ci va fi o apreciere obiectivă întemeiată pe observarea realității. Importanța acestui fapt, credem, este evidentă.

Ioan Cădariu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Despre naturile spiritualizatoare ale vieții

Natura în multiplicitatea ei presupune o ambianță care înțeasă în formele concepțiunii idealiste a materialității luată doar ca o percepțiune a funcțiunilor noastre sufletești și care face abstracție de calitățile primare ale lucrurilor ca: întindere, impenetrabilitate, divizibilitate, mișcare ori noțiunile de culori, gusturi, sunete, etc. pare a ne transporta într'o lume numai și numai de așa numite „simbole ale realității” cum le numește Friderich Paulsen¹⁾.

Așa înțeasă viața și raportată la funcțiunile ei spiritualizatoare ca limbă, care este corespondentul lucrurilor ce ne înconjoară ca și a abstracțiilor minții omenești: literatura, arta, filosofia sau chiar științele normative, ea ne apare ca o emanație a unei cauze absolute într'o lumină transcendentală ce întrece pu-

¹⁾ Introducere în filosofie. Trad. de I. Lupu 1920, pag. 479.

terea noastră de percepțiune cu propoziții infinite pe care omul, oricum ar încerca, nu și le poate explica decât că se găsește în în fața unui misterium magnum¹⁾ pe care încearcă să ni-l explice filosofia.

Cum însă realitatea absolută n'are corespondent lingvistic — după cum spuneam — operele celor mai mari genii ale lumii ca Dante, Shakespeare și alții cu inducțiuni ultra-sensibile în comparație cu ale noastre — nu sunt decât dovada peremptorie a unei veșnice sete după adevăr, neputând însă face nici un moment ca spiritul omenesc să evadeze din realitatea de ingrediente în care suntem mărginiți deavalma cu celelalte realități cari presupun și ele probabil o inteligență redusă raportată la a noastră, dar în orice caz treptată și într'o continuă progresie.

În lumina aceasta năzuința spiritului uman în descoperirea adevărului, contrar stigmatizărilor dogmatice ale Religiei, ce se refulează în credință, ne apare ca o năzuință cu precedente, menită a revoluționa într'un viitor apropiat concepția despre lume, fie prin niște intuiții geniale cari au dus până acum la descoperiri minunate sau calcule matematice miraculoase cu ajutorul cărora a descoperit de o pildă în 1846 francezul Leverrier, planeta Neptun în teoreme, pe cari le lucra la masa sa de scris²⁾.

Drumul parcurs până aci și care ne e cunoscut și mai ales acela pe care-l avem de acum încolo de urcat, desigur e o taină rezervată viitorului. Nu e însă tot așa un secret cauzalitatea ce rezidă la baza acestor progrese ce ni se înfățișează sub multiplele sale forme. În tot cazul, aci avem anumite norme de judecare a cauzelor progresului și cari nu sunt decât naturile spiritualizatoare ale vieții — cum le-am numit în titlul din fruntea acestui articol.

Ce sunt aceste naturi pe cari obișnuit le numim genii și mai ales oportunitatea lor, ne-o dovedește „orice societate civilizată, — unde — critica purtării altuia e necesară și salutară atunci

1) Ibid. pag. 37.

2) G. S. Petrow : Calea spre Dumrezeu, Trad. Păcățianu. Sibiu, 1909.

când e cinstită, sinceră și justă. Admirația însă e indispensabilă. Mai ales în timpurile noastre prozaice, utilitare când faptele eroice sunt mai puțin numeroase decât pe vremea strămoșilor. Căci eroismul are o putere educativă, exemplul său este din ferici- cire și el contagios și are rolul să lupte cu germeii de decaden- ță, de descompunere, care pândesc în organismul oricărui po- por¹⁾.

Ce sunt dar totuși acei a căror operă contribuie măcar cu o infimă parte la „spiritualizarea vieții”, decât pionerii cari fac să scapere scânteierile spiritului frământat al omenirii în becisni- cia întunerecului mărginirii noastre. Ei sunt eroii „oamenii aleși” cum îi numește D. Ion Simionescu, de pretutindeni și de tot- deauna.

„Eroicul” acesta, cum l’ar numi T. Carlyle întruchipat într’o dezinteresare dusă până la jertfă, pusă în slujba de-aproapelui, privit prin noțiunea unei sfere mai restrânse ca aceia de neam, societate, grupări intelectuale sau ca un simplu fapt divers de influențare individuală, fie prin scris, faptă sau vorbă, își are tâlcul său și este temelia sau punctul de plecare întru servirea idealurilor mari și generale de mai târziu.

Pătrunderea în secretul și mai les în viața cu însușirile su- fletești ce le-au aceste naturi și cari formează temelia caracteru- lui acestor îndrumători spirituali în urnirea civilizației și al cul- turii, ar necesita un spațiu mai larg de caracterizare ce ar trece marginile unui articol și pe cari le putem găsi în cărți scrise anu- me în acest scop. Și aceasta cu atât mai vărtos cu cât „istoria poporului nostru nu cuprinde în decursul veacurilor prea multe pagini neîntrerupte de liniște și senin. Clipele de răgaz sunt înpotmolite în perioade de atâta sbucium, încât în adevăr te mi- nunezi cu cronicarul cum de-a mai putut să rămâie ființă viețui- toare²⁾). Vremurile turburi, de bejenie, sunt proprii desvoltării virtuților eroice și noi Români am avut atâția eroi a căror cult

1) Cultul oemenilor mari de G. Aslan, pag. 21. București Alcalay. 1914.

2) Oameni Aleși; I. Simionescu. II. Români. Cartea Rom. 1926.

așteaptă să fie reinprospătat. Sunt naturile spiritualizatoare ale etnicității noastre. Sunt pildele noastre pentru desvoltarea însușirilor eroice în noi de care avem atâta nevoie zilnic în toate împrejurările vieții.

Această caracterizare a situației noastre din trecut, imi pare totodată și un avertisment de ceiace trebuie să se facă acum când stările noastre sunt schimbate, iar „situația“ impune o colaborare de energii cu un ideal spre care ne îndrumă tocmai aceste pilde de vieți nepângărite, ale naturilor spiritualizatoare, așa de frumos descrise în cartea citată a dlui I. Simionescu — care ar merita să fie citită de orice bun român.

Lozinca noastră să fie dar în această ordine de idei: muncă creatoare, colaborare și mai multă spiritualizare a vieții în pofida torentului materialist ce domnește azi — în linia ideilor ce se propagă în jurul acestui sbuciumat „freamăt. . .“

George Racofi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Un mijloc de culturalizare: „Serbările școlare“

MOTTO: „Caută a trezi pe oameni cum trezește Dumnezeu toate în fiecare dimineață, prin lumină“. *N. Iorga*

Marea problemă a culturalizării satelor are încă atâtea pagini nescrise, cari stau și așteaptă să fie scrise cu mâna celui dornic de realizări, celui harnic de fapte, nu de vorbe! De altfel e bine s'o încrestăm încăodată: ridicarea satelor nu s'a făcut și nu se va face prin vorbe, prin discursuri, oricât de măestrit ar fi fost întocmite ele la masa verde, ci culturalizarea satelor se face numai prin munca apostolească a factorilor culturali permanenți ai satelor, și bine înțeles dintre aceștia, numai aceia cari sunt conștiincioși pe deplin de marea și sfânta lor menire.

Problema aceasta, a ridicării, a îndreptării spre mai bine a satelor noastre, are mai multe căi, ceea ce înseamnă că și mijloacele sunt diverse. În rândurile de față, voi căuta să-l pun

în lumină, pe cât îmi va fi posibil, pe acela al „*Serbărilor școlare*“.

Prin urmare, din cadrul multiplelor activități ce dezvoltă un sânguincios luminător al poporului, ca: activitatea *culturală, politică, moralo-religioasă, economică juridică, națională, etc.*, ne vom opri azi la cea culturală.

Activitatea culturală, ar putea fi — la rândul ei, divizată în 4 părți mai distincte și anume: a) *serbările școlare*, b) *șezătorile școlare și sătești*, c) *cercurile culturale* și d) *bibliotecile sătești* cu dezvoltarea gustului de citit. Impărțirea mea, nu obligă pe nimeni să n'o facă și altfel. S'ar mai putea adăuga ca un capitol aparte, teatrul popular și reinvierea tradițiilor românești. Eu însă le cuprind acestea în primele capitole de mai sus.

Activitatea extra-școlară, dorită și recomandată cu multă stăruință de marele Spiru Haret, mai ales ca o acțiune patriotică pentru timpurile de atunci, a ajuns astăzi a fi un lucru abligator pentru toți învățătorii, fiind trecută chiar în articolele legii și regulamentelor școlare.

Rolul învățătorului, ca propagator al culturii, e mult mai lărgit azi, de cum era în trecut. Drept urmare și realizările ce se cer — și cari desigur sunt și posibile, — unui învățător din generația noastră, vor „trebui“ să fie mai multe, mai grele la cântar!

Acest „trebuie“, e accentuat de multă lume. Iată bunăoară părerea unui distins cărturar din zilele noastre, a Dlui Prof. C. *Rădulescu-Motru*: „Trebuie, trebuie, trebuie. De prea mulți *trebuie* are parte învățătorul! Ingrată este meseria lui, dar și nobilă, cum nici care, alta. Patriotismul acelora, cari fac legile școlare, este destul de bine constatat, dacă legile făcute exprimă bune intențiuni. Învățătorului patriot i-se mai cere, pe deasupra bunei intențiuni, și realizarea în fapte. Legiuitorii votează, votează, învățătorul asudă la muncă“.

Iată prin urmare o sentință favorabilă nouă, și care e pusă cu multă competență. Noi am complecta-o doar cu „*asudă acei cari muncesc*“.

Și acum să intrăm în chestiunea propusă: „serbările școlare“.

Serbările școlare au fost și vor fi mult timp, în multe sate, cel mai bun și cel mai la îndemână mijloc de culturalizare a maselor.

Serbările școlare sunt fericita ocaziune de a apropia pe săteni de școală, fără a fi constrânși de autorități. Ele au darul de a bucura pe copii, de a desfăta pe părinți și de a procura o frumoasă mulțumire sufletească învățătorului muncitor!

Care dintre noi n'a observat sufletele micuților noștri școlari, în preajma unei serbări școlare? Care învățător — sau învățătoare — n'a fost isbit de „îmbulzeala“ cu care solicită copilașii roluri în piesă, în dansuri, sau simple declamări? Ș'apoi cari părinți — fie chiar de înaltă condiție socială, — nu sunt măguliți, văzându-și odraslele pe modesta scenă a unei școli primare?

D'apoi pe copii, i-ați urmărit cu câtă mândrie și seriozitate își pregătesc rolurile? Ați văzut cum pun toată casa în mișcare, înaintea unei astfel de serbări? Mie mi-a fost dat să văd și mai mult: copii, ai căror părinți fiind și ei învățători, și deci cunoscând aceste taine, totuși nu mai puțin bucuroși și mișcați, când copiii lor, aveau astfel de roluri, date de alți colegi.

Și dacă este așa, — și așa este, — atunci un harnic învățător nu trebuie să știe a trage cuvenitele profite pentru educație, pentru învățământ, ba chiar și pentru instituție, din aceste frumoase ocaziuni?

Socotesc nimerit să relev aci un interesant caz, petrecut la școala mea: un elev, după ce întrerupsese școala 1 an, și ai cărui părinți erau refractari instrucțiunii fiului lor; datorită istețimei unui coleg, de a-i da acestui mic derbedeu, un rol într'o piesă de crăciun, a ajuns astăzi a urma regulat la școală, ba a fi și un elev sânguincios și dornic de a se produce la serbări, deoarece fusese și părinții lui prezenți la primul lui debut. N'a biruit acest procedeu legea școlară, care nu se prea aplică?

Prin urmare nu trebuie să uităm că un învățător priceput nu se mulțumește numai cu orele de clasă pentru educația celor mici, ci, el caută să lege, printr'un chibzuit meșteșug de acela al

serbărilor școlare; caută să țină zic, un permanent contact cu întreg satul, contribuind astfel la ridicarea zilnică, la progresul națiunii sale.

Serbările școlare pot fi ținute în zile de aniversări: 24 Ian., 10 Mai, 8 Iunie, ziua eroilor, etc. și pot fi organizate după bunul plac al învățătorului. Distincția trebuie s'o facem dela început, asupra caracterului și programului serbării. La serbările aniver-sale, unde trebuie să preamărim virtuțile strămoșilor, să evocăm clipe de înalt patriotism, să redeșteptăm sentimente de renaștere națională, sau de resemnare, nu e bine (o spunem în cea mai mare parte din experiență) să amestecăm tot felul de puncte. Pe cât posibil, programul, sau părțile lui să fie cât mai distincte, urmărind aceeași idee, acelaș efect!

Sunt apoi serbările cealalte — și cari poate sunt mai în măsură să arate vrednicia unui învățător, întrucât acestea nu sunt impuse de nimeni, ci se fac numai din dorința învățătorului. Și aceste serbări vor urmări prin programele lor, anumite chestiuni fixate de învățător, cum ar fi: îndreptarea unor moravuri, îndemnuri la diferite acțiuni, reînvierea unor tradiții, etc., cari chestiuni vor fi precizate prin cuvântarea ocazională, urmată de poezii, monoloage, dialoge, piese, etc., cari însă, să nu fie puse la întâmplare în program (ex. poezie patriotică, anecdote, hazlii cari schimbă efectul poeziei, și pe urmă iar poezii patriotice, sub cuvânt că numai așa ar fi programul variat), ci fiecare punct la locul său.

Legătura între o fracțiune și cealaltă, din program, s'o facă corurile.

Serbările școlare, la școalele cu mai mulți învățători, se pot face cu contribuția tuturor, repartizați după aptitudini: pt. cor, pt. dansuri, piese, etc. și se mai pot face și pe clase. Chiar o serbare a clasei a I-a încă a fost de o frumuseță rară, stârnind admirația auditorului, d'apoi cealalte clase, unde totuși băeții pot singuri să-și învețe rolurile, ușurând într'o măsură munca învățătorului.

Făcând serbările pe clase, vor ajunge toți copiii să se producă, înlăturând greșala ce se practică astăzi atât de des, dând aproape totdeauna numai la aceiași elevi roluri, producând invidie între ei.

Ori cum s'ar aranja serbarea, grija celor ce le organizează, este ca programul să nu dureze mai mult de 2 ore, căci începe a plictisi. Ș'apoi să nu uităm că e mai bine să spună publicul: „dece n'a mai fost“, decât să zică „a fost prea lungă serbarea“.

Deasemenea, conferința ocazională, care trebuie să aibă o țintă bine fixată, și care să nu dureze mai mult ca 20—25 minute, să urmeze la început, după corul de deschiderea serbării.

Serbările școlare urmăresc două scopuri: moral și material. Un harnic învățător trebuie să știe a le realiza pe amândouă. Căci țăranul, după ce i-ai cucerit sufletul, îți dă și sprijinul material.

În ce privește rezultatul moral, câți dintre noi n'am auzit, cât de însuflețiți erau sătenii, când vorbeau despre câte un învățător, — în fond chiar mai mediocru, — despre care ei însă ziceau: „*ca acela nu mai este prinprejurul acesta*“, pentru faptul că ținea această legătură strânsă, cu sătenii, făcând astfel de serbări, de manifestații culturale, singurele pe cari ei le vedeau ca o distinsă acțiune.

Prin urmare, serbările școlare, bine pregătite, nu numai că formează un prim mijloc de culturalizare, formând o opinie între săteni, în favorul școlii, dar ele dau prilejul atâtor colegi de a-și procura clipe de mulțumire, de simpatie, de admirație, dar îi vor ușura munca și în alte direcții, dacă va urma un program sistematic, unde să-și atragă și pe ceilalți intelectuali ai satului. În nici un caz acest lucru să nu fie neglijat, căci atunci se naște o invidie care în urmă descurajează activitatea inițiatorului.

În acest fel, procedând, curajul acțiunii noastre va crește zi cu zi, și ne vom putea ridica în ochii sătenilor, pe un piedestal de unde nimeni nu ne va putea răsturna, dacă vom ști să ne menținem, căci românul ține minte și la bine și la rău.

Și ar fi un mare lucru acesta, fiind însăși menirea noastră astfel. Să păstrăm ca o axiomă cuvintele profesorului S. Mehedinți: „Scena cea mai înaltă unde cineva se poate ridica la mare distincție, e satul“.

Aghireșu, Decembrie 1935.

V. F. Călugăru.

Invățătorul activ

În viața noastră școlară, ca și în cea particulară, ne izbim adesea de lucruri, mărunte la prima impresie, cărora, tocmai pentru acest motiv, nu le dăm mai niciodată atențiunea cuvenită importanței lor. Ori experiența ne învață că lucruri, cari trec de cele mai multe ori nebagate în seamă, când acestea sunt observate cu mai multă atențiune, ele pot aduce foloase reale nebanuite și aceasta în special pe teren școlar educativ.

Pedagogii din toate timpurile, teoreticienii ne dau formele și principii în linii mari. Detaliile sunt lăsate pe seama dascălului, care, înhămat la carul greu al datoriei, trebuie să-l ducă până la capătul drumului, oricât de spart și neumblat ar fi acest drum.

Pedagogia zilelor noastre, după cât știm, este aderentă curentelor active. Principiile școlii active sunt prin urmare linia mijlocie pe care învățătorul trebuie să o aibe mereu în vedere, oridecâteori se află în exercițiul funcțiunii sale. Păstrând linia mijlocie indicată de această școală a activizmului în general, învățătorul va avea grijă să observe cu mare băgare de seamă mulțimea detaliilor mărunte ce i se pun de-a-curmezișul la fiecare pas, detalii, pe cari trebuie să le soluționeze cu răbdare, dacă vrea să ajungă cu bine la ținta finală spre care tinde.

Primul și cel mai important detaliu al școlii actuale este ca învățătorul să fie „activ“.

Acest adjectiv trebuie să rămână strâns legat de numele fiecărui dascăl, căci numai prin o activitate intensă acesta își va putea împlini îndatoririle ce i se impun.

Activitatea în școală, activitatea în afară de școală! Învățătorul a fost și va rămânea factorul preponderent în aplicarea practică a teoriilor din domeniul educativ. O lipsă de activitate din partea acestuia paralizează mersul normal al învățământului, căci putem avea școli confortabile, în edificii impozante, înzestrate cu cel mai felurit material didactic, dacă nu avem dascăli „activi” — expresie adoptată de școala modernă — dacă nu avem învățători pătrunși de idealul care să-i îndemne mereu la muncă constructivă, spre binele școliei.

Fierul plugului care iese rar la arat, îmbracă haina murdară a ruginii. Cu cât va brăzda însă mai mult în pământul negru, cu atât va deveni mai strălucitor. Învățătorul are nevoie de strălucirea unei activități nemăsurate, strălucirea fierului de plug, care lasă în urma sa mana hrănitore a ogoarelor bine gospodărite.

Se cere însă ca această activitate să fie rațională, pentru ca la un moment dat cel care activează să-și poată face bilanțul înfăptuirilor sale.

Câți dintre învățători, la sfârșitul unei săptămâni, luni, sau măcar odată la sfârșitul unui an, încearcă oare a-și face o sinceră dare de seamă în fața conștiinței lor, despre cecece au înfăptuit în acel timp de muncă sau de indolență, inadmisibilă unui dascăl conștient?

Meseria învățătorului nu-l supune unui control permanent asupra activității sale oră de oră, zi de zi, cum ar fi cazul la alte funcțiuni. Condica de prezență este o neînsemnată dovadă, că cel ce o semnează a fost prezent la lecții în ziua sau ora respectivă. Învățătorul în clasa sa lucrează ce-i place și cum îi place, având doar grija a lucra după indiciul programei oficiale. Astfel învățătorul sânguincios își face lecțiile după cum îl ajută puterile și după cum este pregătit pentru aceste lecții. Învățătorul mai puțin activ poate pur și simplu să scrie pe tablă titlul unei lecțiuni, o temă la aritmetică sau la compunere, ordonând autoritar elevilor executarea, în timp ce dânsul se plictisește așteptând nerăbdător anunțarea pauzei prin sunetul clopoțelului.

O generalizare atare, cazuri izolate ar fi o mare greșală și împotriva respectului datorat miilor de dascăli, cari muncesc neobosiți, cu toată dragostea și zelul de care sunt capabili, pentru școala și satul lor.

În sufletul fiecărui învățător trebuie să primeze simțul datoriei, până la sacrificiu, simțul răspunderii față de sine însuși, tocmai fiindcă se bucură de această mare libertate de acțiune, fără control, lăsând la o parte cele câteva ore de inspecții ce i s'ar face eventual în cursul anului din partea organelor de control. Nici măcar un examen de fine de an nu este obligator, când învățătorul ar avea ocazia să arate ceea ce a lucrat. Examenele ce se țin facultativ la unele școli, au caracter pur festiv. Programul acestui fel de examene se poate pregăti cu succes în câteva zile și nu sunt rare cazurile, când clase slabe au dat examen festiv mult mai reușit decât clase bune, cu elevi bine pregătiți la studii.

Dar învățătorul conștient nu muncește pentru examene, nici de frica inspecțiilor. Adevăratul dascăl este pătruns până în cele mai mici firide ale sufletului său de marea sa menire. Învățătorul trebuie să știe, că în mâinile lui stă în bună parte viitorul neamului, iar viitorul unui neam nu poate fi clădit pe temelii inactive ale celor chemați a-l făuri. Iată de ce înțelegem că școala are nevoie mai înainte de toate de învățători activi, harnici și muncitori.

A munci pentru colectivitate, pentru obște, fără alte pretenții decât mulțumirea sufletească ce ar rezulta din rodul muncii desinteresate, aceasta este misiunea adevărată a învățătorului.

În sfârșit, dacă datoria dascălului este să muncească mult și cu dragoste pentru ridicarea culturală a poporului, cei ce au în mâinile lor puterea, au la rândul lor datoria să facă totul pentru ridicarea moralului corpului învățătoresc, care — durere — cu toate îmbunătățirile aduse în ultimul timp de dl. Dr. Angelescu, actualul ministru al instrucțiunii, căruia toată suflarea dascălească îi datorește recunoștință, — mai este încă destul de scăzut, din cauzele cari nu este locul să le arătăm aci.

Să sperăm, că se va face totul pentru ca dăscălimea nedreptățită încă în multe privințe va fi satisfăcută conform dezi-
deratelor pe cari tagma dăscălească le-a făcut cunoscute tuturor
acelora, cari se interesează de soarta școalei și de slujitorii ei.

Dar și până atunci, la muncă! căci țara în aceste vremuri de
grea cumpănă cere muncă fără preget, muncă intensă, în școală
nouă cu învățători activi.

Nic. Stancu.

Crăciun

Pe marginea ta udă de lumină,
Colinde vom cânta pe inserat,
Crăciun iubit, speranță fără vină,
In suflete rămas un gând mirat.

In sărbătoarea ta cu ploi de îngeri
Și bucuria înălțării 'n fire
In sute de făclii începi să sângeri
Crăciun în ochi aprins ca o uimire.

C. S. Anderco.

Taina Crăciunului

Iarna, cu poezia ei pentru cei în belșug — cu lințoliul său neprihănit, acoperă multă prihană a pământului; îl îmbracă în vestmântul alb ca pe o mireasă, gătindu-l, parcă dinadins, sălaş pentru împlinirea unei taine mari, din veci ascunsă și de îngeri neștiută.

Dar pentru cei în lipsă și nevoi proza barbară a gerurilor care fac uneori să tremure și stelele cerului — și să crepe inima pietrelor — desbracă sărăcia de ultima haină a rezistenței, vădindu-o cu neindurare în toată îngrozirea ei.

Pretutindeni, în miez de iarnă, fantoma chinuitoare a sărăciei își urmărește victimele.

Colo în margine de sat la căsuța văduvei, s'a gătat făina'n sac.

Printr'un ochiu de geam miop ce privește sfios de sub streșina de stuf, — la lumina unui opaiț — se văd ghemuiți pe vatra rece cinci copii — chipuri de ciară.

Așteaptă pe mama lor care s'a dus să scoată de sub zăpadă ultimele rămășițe din gardul ce împrejmuia odinioară casa și colțul de grădiniță. . .

Aici în iureșul metropolei, bătrâni gârboviți de ani și de nevoi, cu picioarele oblojite într'un petec de sac în loc de încălțăminte, se târăsc dintr'un vad al trecătorilor într'altul, cu mâna scortoasă și învinețită de frig întinsă spre inimile trecătorilor grăbiți de apropierea sărbătorii.

Mame îmbătrânite înainte de ani, câte cu un sac în spinare, scormonesc grămezile de rumegătură de ferăstrău, adună așchiile ca pe niște pietre de mare preț. . .

Iar copii îmbrăcați în hăinuțe văratice, în jurul gâtului având legate câte o cârpă, — veștejiți la anii fragedei copilării, cu priviri umede și rugătoare îți taie calea borborosind cuvinte învățate pe derost.

Dar iată că peste spectrul acesta al sărăciei se pogoară o

rază de bucurie: raza stelei ce a vestit magilor nașterea împăratului lumii în ieslea Betleemului.

De atunci, raza acelei stele neapuse, continuă să lumineze în noaptea Crăciunului, deopotrivă bordeiul săracului și casa celui bogat; palatul regesc și ocna făcătorului de rele — încălzind și vatra de lut și căminul din lespezi de marmură.

Darurilor crăiești, duse la picioarele Domnului, toți se fac părtași în noaptea Crăciunului. În această sfântă noapte nimeni nu duce lipsă — nimeni nu trebuie să cerșiască — tuturor li-se dăruiește.

În noaptea Crăciunului o taină străină, cerească, se înfrățește cu pământul — și această taină a Crăciunului face să se nască în inimile noastre un alt om, un om ceresc: bun, milostiv, ajutător și scutitor al celor din nevoi, care face să guste toți din bucuria sa.

În noaptea Crăciunului, omul cel nou născut din noi, îmbracă pe cel gol, hrănește pe cel flămând, găzduște pe cel străin, cercetează pe cel bolnav și din închisoare.

În noaptea Crăciunului omul nou din noi este darnic întocmai ca și un craiu din răsărit.

Ce putere schimbă astfel, pentru o clipă, pe omul hrăpăreț, lacom și egoist din ajun?

Este puterea tainei din ieslea Betleemului — este actualizarea ei în inimile tuturor — care pe cei săraci îi face necăritori și pe bogați dăruitori — pe toți înfrățindu-i. Se împlinște cântarea îngerească: între oameni e bună voie.

În noaptea Crăciunului noi nu facem o simplă comemorare a unui fapt petrecut acum 19 veacuri; o parodiere a stelei de sus răsărite; a celor trei crai de răsărit sau a lui Irod tiranul — ci actualizăm acel fapt — și din această nemijlocită întâlnire a sufletelor noastre cu Isus cel născut pe pământ între noi oamenii, se naște în noi cei de jos omul duhovnicesc de sus, izvor de negrăită bucurie.

Bucuria Crăciunului copilăriei — din care mai trăim și

acum — era această credință în nașterea a ceea ce a lui Isus în ieslea din Betleem.

Când colindam din casă în casă, ducând vestea nașterii lui Isus, trăiam actual acest fapt și de aci toată nemărginita bucurie — care totuși este numai un crâmpciu din rodul permanențizării unei trăiri în Isus — și o umbră a celor ce vor să fie, atunci când omul descendent din primul Adam se va naște din nou, făcându-se pogoritor din omul spiritual — noul Adam — care este Isus.

Bucuria nopții sfinte nu va mai fi atunci o clipă fugară ci va rămânea deapaururi. Iată idealul și taina ce ne descopere noaptea Crăciunului.

Preotul Fl. Mureșanu.

Oaspetele

de Selma Lagerlöf

Reproducem mai jos nuvela „Oaspetele” de Selma Lagerlöf, una din cele 10 nuvele alese din autorii străini de colecția „Floarea literaturilor străine”, — ed. „Adevărul”.

Facem aceasta atât din faptul că nuvela ar putea procura câteva clipe senine pentru serile sărbătorilor prietenilor cetitori, cât și din faptul că în ultimul timp s'au creiat anumite opinii pentru edituri și cărți. Nu le vom analiza, însă ținem să spunem: nu numele edituri face o carte bună nici numele autorului, care de cele mai multe ori lansat și răsfățat, își bate joc de cetitori cu fraze goale, ci șirele ce se cuprind între cele două coperte — scrise foarte rar cu slovă de sânge și lumină — și atunci sub haina unui nume modest, recunoscut de multe ori.

Aceasta pentru că scriitorii cu volume multe nu mai au nevoie de lansare...

Pentru o complectare câteva rânduri despre autoare: Selma Lagerlöf una din modestele învățătoare a Suediei, s'a născut în 1858 la ferma moșiei Marbacka ținutul Vermland (Suedia). Și-a țesut tinerețea în jurul acestei ferme, în mijlocul naturei bune, a făcut școala normală de înstitoare din Stockholm și apoi din pumnul anilor fericiți cât a funcționat ca instituitoare, în orașelul Landskrona, și-a adunat gândurile de mărgăritar într'o simplitate și bunătate omenească, adâncă și poetic vibratoare. Astfel, primul ei volum, „Gösta Berling” ca și următoarele volume de romane și nuvele: „Legături revăzute”, „Minunile lui Anticrist”, „Conacul cel vechiu”, „Ierusalim” (roman 2 vol.), „Mina de arginti”, etc. îi aduce omagiu universal dându-i-se în 1909 — primei femei — premiu Nobel pentru literatură.

Dar să lăsăm biografia și comentările și să dăm cuvântul autoarei pentruca, sufletul ei curat, impletit din sâmburel eternului omenesc și legendele patriei nordice, să ne vorbească, ca unor prieteni și colegi.

O ceată de aventurieri și de artiști își făcuse cuib odinioară într'un vechi castel din provincia Vermland și sub numele de Cavalerii Ekabu, duseră o viață destrăbălată de plăceri și aventuri.

Unul dintre cavaleri era și tânărul Ruster, care transpunea arii muzicale și cânta din flaut. Nu era de neam; sărac fără familie și adăpost, dădu de greu, când vesela tovărășie se risipi. Se isprăvise cu trăsurile, caii, șubele și zâmbiturile încărcate cu merinde. Trebui să colinde pe jos, moșie după moșie, cu boarfele înfășurate într'o basma albastră-vărgată, cu pardisiul închis până subt bărbie, ca să ascundă starea jiletcii și a cămășii. Tot avutul și-l ducea în buzunare: flautul desfăcut bucăți, o sticlă de rachiu și un condeiu. Dacă timpurile nu s'ar fi schimbat, copistul de muzică n'ar fi fost chiar așa de plâns. Însă din zi în zi, oamenii din Vermland se gândeau mai puțin la melodii și arii. Ghitarele cu panglici decolorate și coarde uzate, cornurile de vânătoare cu șnururi și ciucuri de mătase scămoșați, erau surghiunite în păduri, și praful creștea pe cutiile viorilor. Și cu cât condeiu și flautul micului Ruster lucrau mai puțin, sticla cerea mai mult: ajunsese un bețiv de frunte.

Și cu toate că era primit ca un vechiu prieten, sosirea lui era privită ca o belea, iar plecarea ca o ușurare. Aducea cu el duhoarea de alcool, și dela al doilea prag, cu ochii turburi, îngăima, una după alta, istorii neplăcute. Era veșnica teamă a caselor găzduitoare.

Cu câteva zile înainte de Crăciun, el pică la Söfidala, unde locuia marele violinist Liliacrona, care pe vremuri fusese și el unul din cavalerii de Ekebu, și încă unul din cei mai îndrăgoști de acea viață svânturată. Întors în familia sa, nu se mai clintise. Când Ruster își făcu apariția în toiul scuturatului și pregătirilor de sărbători, cerând ceva de lucru, Liliacrona îi dădu să copieze câteva bucăți muzicale.

— Mai bine l-ai fi lăsat să plece, îi zise nevastă-sa, pentru că o să lungască atâta lucrul, că o să fim nevoiți să-l oprim de Crăciun.

— Oricum, tot trebuie să fie oprit undeva de sărbători, răspunse Liliacrono.

Și-i oferi groguri lui Ruster, îi ținu tovărășie retrăind cu el viața de bohem de altădată. În fond însă apropierea lui Ruster îl stânjenea și-l întrista, dar nu spunea nimic, pentru că îi erau deopotrivă de sfinte și datoriile lui de gazdă și amintirile vechei prietenii.

De trei săptămâni se pregăteau la Liliacrono pentru sărbătoarea Crăciunului; de trei săptămâni se dereteca mereu. Se obosiseră și-și înroșiseră ochii turnând la lumănări, după datină. Înghetaseră în spălătorie pregătind berea, în cămară sărând carnea, tocând-o pentru caltaboși. Servitorii, ca și stăpânii, îndurau fără murmur munca îndoită, pentru că știau că odată lucrul terminat și sfânta noapte venită, un farmec dulce va coborî peste ei, că glumele și vorbele vesele le vor isvori nesecat pe buze, că vor avea picioare înaripate pentru jocuri, și artiile vechi, horele uitate, vor răsări din ungherele întru toți! Dar cine le adusese pe cap pe Ruster! Și stăpâna, și slugile și copiii, toți erau de părere că li se stricase Crăciunul.

Prezența lui Ruster le stătea pe suflet. Se temeau că în Liliacrono, întetându-se aducerea aminte, să nu se trezească nostalgia pribegiei, și marele violonist care pe vremuri nu stătea mult între ai lui, să nu fie iar pierdut pentru ei. Și cât îl iubeau de doi ani, de când aveau norocul să-l aibă. Și el era al tuturor, cu dărnicie, era sufletul casei, și mai ales de Crăciun. Nu se așeza ca de obicei pe divan sau în jilț, ci pe scăunelul mic dela gura sobii. Și rând pe rând povestitor și cântăreț, înaintea întregii case atente și fermecate, împletind povești, vântura lumea și ajungea la stele. În strălucirea acestui suflet, toată viața lui, — greșită în ochii lor — părea uriașă, bogată, frumoasă. Era iubit ca însuși Crăciunul, soarele, primăvara.

Dar Ruster venise, și Sărbătoarea era compromisă. Munca le era degeaba, dacă stăpânul își întorcea fața și gândul dela ei. Puteai să-l vezi cu liniște, la ospățul de Crăciun, pe bețivul ăsta, în mijlocul unei cinstite și evlavioase familii, căreia îi spulberase veselia toată?

Isprăvindu-și lucrul, dimineța, în ajunul sărbătorii, Ruster aduse vorba, cam îngăimat, de plecare, cu toate că gândul său era să rămână. Inrîurit de posomorârea tuturor, Liliacrono răspunse, tot așa de îngăimat, că n'ar face rău să rămâie. Dar Ruster era mândru și bănuitor: își răsuci mustața, își scutură odată ciuful ce i se ridica deasupra capului ca un nor negru. Ce voia să spuie Liliacrono? Credea cumva că el, Ruster, era strămtorat? Dar pretutindeni era dorit, așteptat, cu patul gata, cu paharul plin. Avea atâta de lucru, și atâtea invitații că nu știa de unde să înceapă.

— Foarte bine, nu te opresc, răspunse Liliacrono.

După prânz Ruster împrumută pătura și repede se înhamă caii la sanie și se porunci surugiuului să mâne iute, căci viscolul amenința.

Nimeni nu era încredințat că Ruster avea să fie primit cu bucurie în vre-un cămin, dar toți alungau această idee supărătoare, mulțumiți că scăpaseră de el.

— El doar a vrut să plece, își ziceau; de acum hai să fim veseli.

Dar când spre seară, lumea se adună în jurul pomului, Liliacrono, gânditor, tăcut, nu se mai așeză pe scăunelul fermecat și nici nu mai atinse paharul de punciu. Vioara-i era neacordată, și nici un cântec nu-i venea în gând. N'au decât să cânte și să joace fără el!

Nevastă-sa se neliniști, copiii scânceau, toate mergeau pe dos: se spulberase veselia. Orezul se prinse pe fundul cratițelor, lumânările trosneau și pâlăiau în loc să ardă, căminul scotea fum, aerul înghețat de afară răbufnea prin odăi.

Sluga plecată cu Ruster nu se mai întorcea. Bucătăreasa

plângea și servitoarele se certau. Deodată Liliacrono băgă de seamă că nu se pusese în curte obișnuita gheată cu grâu pentru păsările, și se văită că femeile uitaseră datoriile și nu mai aveau suflet. Dar toată lumea pricepea că el se gândea mai mult la Ruster decât la păsările, și se căiau că-l lăsaseră să plece în ajunul Crăciunului.

Curând el intră în odaia lui, închise ușa în urmă-i și fu auzit cântând ca odinioară când casa i se părea prea scundă, melodii străni, arii provocatoare și crud de vesele, sau vijelios nostalgice. Nevastă-sa își zicea:

— O să plece și el mâine. Vrând să înlăturăm nenorocirea ne-am atras-o singuri pe cap.

Și în tot timpul ăsta, Ruster gonia în viscol. Cerea de lucru la fiecare ușa, dar nu fu oprit nicăieri. Nici nu-l poșteau măcar să coboare din sanie. Unii aveau casa înțesată de oaspeți, alții plecau pela prieteni. Il îndurau de nevoie în zilele obișnuite, dar nu de Crăciun. Crăciunul nu e decât unul pe an și copiii așteaptă de cum vine toamna. Cum puteau să-l așeze pe acest om la masă, alături de copiii lor? De când luase darul beției, nu mai știau unde să-l culce: odaia servitorilor nu era potrivită și a stăpânului era prea bună pentru unul ca el.

Și Ruster își urma drumul biciuit de vârtejuri de zăpadă. Mustățile ude îi atârnavu jalnic, ochii injectați nu mai zăreau nimic, dar încetul cu încetul încețarea pricinuită de rachiul băut se risipi. Nedumerit, nu pricepea ce i se întâmplase. Era cu puțință să nu vrea nimeni să-l primească? Și dintr'odată se văzu limpede pe el însuși: înjosit, căzut, un nenorocit, pretutindeni primit în silă. „S'a isprăvit cu mine, cu notele de copiat, cu ariile de flaut. Nu mai are nimeni nevoie și nici milă de Ruster”.

Viforul mâna coloane de omăt în mijlocul câmpului în vârtejuri năprasnice. Trecea mai departe și neaua jucăușă cădea și troenea fundul șanțurilor. „Iacă viața își zicea Ruster, dansezi, și după dans — cădere. Nu ești decât un fulg, acoperit de alți fulgi. Și vine totdeauna rândul plânsului, al lăcrărilor”.

Nu se mai sinchisi unde-l ducea sluga: la capătul căii, oricare ar fi fost ea, trebuie să-l aștepte moartea. Bietul Ruster nu blestema nici flautul, nici fericitele pribegii de altădată, nu-și zicea că ar fi fost mai bine să fi arat pământul sau să fi făcut opinci; dar se plângea pe sine, socotindu-se un instrument țăndărit, din care bucuria nu mai putea scoate o notă. Nu învinuia pe nimeni. Când flautul e dogit și ghitara spartă, le arunci. Se simțea plâpând, singur, nefolositor, pierdut: avea să moară de frig și foame, în ajunul Crăciunului.

Sania se opri: văzu lumini în jur, auzi voci dulci. Fu ajutat să intre într'o odaie caldă și i se dădu un ceai fierbinte, în vreme ce îl desfăceau din pături. Mâini calde îi frecau degetele amorțite. Fu așa de uimit, că îi trebui un sfert de ceas ca să se dumirească: era la Liliacrono. Servitorul obosit de atâta colind din fermă în fermă sub biciuirea viscolului, se întoarse acasă. Și acum Ruster pricepea și mai puțin primirea minunată și grăbită ce i se făcea. Nu știa că gazda, înduișată la gândul tristei călătorii pe dinaintea atâtor porți închise, își uitase propriile ei amărăciuni și griji.

Liliacrono, închis în odaia lui, nu știa de întoarcerea lui Ruster, și urma nebuna și sălbatica lui muzică. Ruster stătea în sufragerie cu copiii. Servitorii care de obicei veneau și ei în odaia mare în seara Crăciunului, văzându-și stăpânii mohorâți, fugiseră în bucătărie. Femeia lui Liliacrono se apropie de Ruster:

— Bărbatul meu va cânta așa toată seara, trebuie să veghez cina, iar copiii sunt singuri. Nu vrei, Ruster, să ai grijă de cei doi mai mici?

Copiii erau o specie de oameni cu care Ruster nu avusese niciodată a face, pentru că nu se întâlnesc copii mici sub corturi, nici pe la stâne, nici la orgii, nici în viața bohemă. Era în fața lor timid și nu știa ce să le spue. Iși scoase flautul și-i lăsă să sdrângănească clapele și deschizătorile. Cel mai mic, de patru

ani, și cel de șase erau foarte curioși, și luară prima lecție de flaut.

— Uite do, uite re, le spuse el, și le desenă notele pe o foaie de hârtie.

— Nu, nu se scrie așa do, strigară ei și dară fuga să-și aducă abecedarul. Atunci Ruster îi întrebă literele. Nu știau prea mult. El, prins de joc, îi luă pe genunchi, și le arătă mai departe. Mama, se ducea și venea din bucătărie în sufragerie și asculta surprinsă. Copiii râdeau și repetau ascultători. A. B. C. D... Dar, cu încetul, atenția lui Ruster slăbi, veselia pierise, și gândurile care-l munciseră sub furtună, reveniră, stol negru de corbi: aici era bine, fermecător, dar avea să treacă, și el rămânea tot omul sfârșit, condamnat. Și dintr'odată, culcându-și obrazul în palme începe să plângă. Femeia lui Liliacrono, veni repede:

— Ruster, te înțeleg. Crezi că nu mai ai nimic de făcut pe pământ. Muzica nu te mai hrănește și rachiul te doboară. Dar nu e totul pierdut.

— Ba, da!... suspină flautistul.

— Gândește-te, n'ar fi ceva să-i înveți pe copii să scrie și să citească, să stai cu ei, ca acum? Și dacă ți-ai lua sarcina asta, n'ai fi pretutindeni binevenit? Copiii nu sunt instrumente inferioare flautului și viorii. Uită-te la ei, Ruster.

— Nu îndrănesc, murmură Ruster, și i se părea aproape dureros să privească sufletele lor curate străluminând prin frumozii lor ochi.

Femeia lui Liliacrono râse, cu hohot limpede și fericit:

— O să te obișnuiești. Rămâi anul acesta la noi ca învățător.

Liliacrono, care auzise hohotul, ieși din odaie.

— Ce s'a întâmplat?

— Ruster s'a întors, și l-am angajat să învețe copiii să citească și să scrie.

— Ai făcut tu, asta? Și el, a făgăduit...

— Nu, n'a făgăduit nimic. Dar va vedea el că trebuie să te ferești de unele, când întâlnești ochii copiilor. Dacă n'ar fi fost Crăciunul, aș fi stat la cumpănă poate. Dar când Domnul nu s'a temut să-și trimită fiul între păcătoși, cred că pot și eu să-mi dau copiii ca să ridice un suflet.

Liliecrono nu răspunse, dar toate cutele feții îi tremurau. Se aplecă și sărută cucernic mâna soției sale.

Apoi chemă:

— Să vie toți copiii, să sărute mâna mamei.

G. Todoran.

Vedenii din toamnă

Am primit în zori solie cernită
Și-un car mortuar am zărit pe stradă.
Un copil hain-pornit după pradă —
Smulgea de pe crengi frunza ruginită.

Tiptil furișat, sub pomi, în ogradă
Un câine 'ncerca vocea-i răgușită...
In vârf de salcâm — pe-o creangă 'ndoită —
O cioară filma cernita paradă...

In glastre de lut — și'n straturi crescute —
Flori de toamnă plâng nostalgia firii...
Suspîn anonim, în răspântii mute.

Frământări de nori în calea privirii,
Ispitiri de gând, irizări tăcute,
Plimbă prin văzduh duhul presimțirii.

Scarlat I., Coșereni-Ialomîța.

O seară de Crăciun

O liniște apasă văzduhul. Crestele de munți stau amuțite sub albul zăpezii, apele-și îneacă murmurul sub toga lucioasă de ghiață și păsărelele visează tăcute, primul miros de ghiocel.

Trecutul adormit, privește răbduriu și blând o nouă viață sub care bradul zâmbește, vântul colindă și cerul presară pământului flori.

E o nouă viață în natura întreagă. Cel ce a vorbit — tace, din cântec s'a făcut tăcere, din joc — amortire, din viață — pământ. Toate s'au nimicit, ca apoi din pământ să se nască viață, din amortire joc de fulgi și luciri de stele, iar din tăcere — un nou cântec.

E seară din nou. Aceiași fulgi de zăpadă par'că îmi acopere poteca ce mă îndreaptă spre cuibul copilăriei.

Biseriçuța din deal își arată clopotnița, iar crucea din drum mă îndreaptă spre sat. Iată și cele dintâi case, drumul spre luncă, poteca ce duce la unchiul Dumitru, cărarușa dela moară, apoi mai la vale se vede și școala. Locul de veselie și cuibul cu basme în care primele pagini de abecedar, au fost unicul gând.

Se aude un cântec din spre vale. Spre școală vine altul. Un sunet de clopoțel începe al treilea. Primul duce steaua ce'n colindă vestește fiecărei case, un prasniciu de demult. Unul poartă vicleimul, iar altul cu chipuri de Magi călători, spune povestea învinsului Irod.

Totul e rugă și cântec. Dela cea dintâi casă și până la ultimul bordeiu, stăpânește pacea.

Amintirile dragi din copilărie îmi năpădiră în cale. Fiecare pas descoperea istoria unei zile. Tinda casei deveni o poartă cerească prin care am pătruns, ca apoi să întâlnesc leagănul celor dintâi ani.

Brațul bătrânului tată îmi dăruie din nou sălaș, iar mama arătându-mi icoana îmbătrânită din perete, îmi zise: „Ceasul ce te aduce e al stelei ce poartă pe călător la locul sfânt”.

Mi-am îndreptat privirea spre icoană recunoscând, că

aceeaș candelă ce-și împrăștia razele deasupra ei acu 20 de ani, licărește și azi.

— Copil rătăcitor, plecă-ți genunchii și spune ruga în care ai crescut.

Un cântec străvechiu aduce pe aripi de vânt, în plete cărunte o rugă din stele. Clipe de pocăință. Renașterea unei credinți, pe care prezentul o aduce din umbra unui trecut.

Crăciunul la sat! Acolo, — unde icoana a rămas neschimbată, vestirea nașterii Mântuitorului trăește și istoria unei credinți este peste ceea ce numim materie, — totul e sublim.

Lumini aprinse din verdele unui brad, resfrâng prin raze, luciri de podoabe și un înger aduce pe aripi un basm copiilor, ce în colinzi se bucură de darurile primite.

În casă miros de tămâie, vin în pahare, varză în farfurii și cozonac pe masă. Pe poliță, stă coșul cu mere și nuci, din care colindători se împărtășesc la plecare.

Ceasurile de seară trecură ca un vis. Cântecul de cocoș aduse dimineața, și în lumina zilei sosi Crăciunul.

I. T. Mihoc

Mi-arunc nădejtile

Mi-arunc nădejtile în șuier.
Prin frunză de crez lăutar
Sub cer, undeva, în slovă de fluier
Să-mi crească gândul — pui de păcurar.
Mă poartă nostalgia, prin serile albastre
Senin cu oile ce se cobor la stână
Unde prietenul baci cu vreascuri de astre,
Fierbe'n zodie de lapte, cântec de lumină.

Și'n liniștea cu care poposesc sub gene,
Aștept pe meleaguri de jăratec pline
Din verile ce dorm în sâni de sânzâiene,
Să se adapte mulcom, viața care vine.

George Todoran.

Pictorul icoanei ardeleniștii

NICOLAE BRANA.

Răgălia ardelenescă — grasă de pită și fulgerată cu vine de aur, ori mustuite de izvoare lecuitoare — și-a încătușat oamenii în belciuje de lut. Suport nebuntuzit de veacuri — ardelenii — au trăit prin lutul în care li s'au încovrigat toate năzuințele și mijirile, cu un trai de pe-o zi pe alta. Scriitorul urbind urcușuri spre zenit nu și-a putut deslipi gleznela din tină. Cîntul poetului, e cîntecul omului de mîna cu pămîntul. Luna nouă, rămîne cu toată vrerea lirism îndulcit, un druț de pită rupt în două. Plasticii oarzini ai Ardealului, în forme mulcomite au tipărit chipuri dedate cu pămîntul și vinjosite de trudă umblată, cu opinci rupte'n călcîie.

Guișul scriitorului e umărul țaranului, cîntarea poetului, cîmpoiul plaiului și chipul pictorului, icoana pămîntului. Icoana unei mări de țărani romîni, cu șerpar peste chimeșe și nojițe la

opinci cu gurguie de un cot, roti aplecați peste cărimb și gînjiți deasupra tinei ce le-a furat chipul. Iată dece urnișul firesc al pictorului Brana e o crestătură credinciosă a lumii Ardelenești. Tablourile lui Brana respiră de viață autentică. Descopciat din satul munților și deslipit de ruga păraielor, tămiit de cetăriile vremilor bune și vremilor rele, Brana a tescuit în pinze și culori rodul locului, botezind izbânzi cuvenite. Svîrcolirile chipurilor sug prin rădăcini încîrligate în sufletul pictorului în ceasuri bune sau rele, durerea sau bucuria celor mulți.

Brana e un pribeag care-a 'ndrăgit mulțimea. Un cîntăreț al culorilor, rapsod cu nuanțe și nostalgii patriarhale.

Cei slabi hulesc sau cîrnesc pe lîngă ce se tem. Și Brana nu odată a fost hulit și nu de puțini ocolit. Talentul acestui vi-guros pictor e pecetluit însă în chinji și gujbe ce nu se mai dez-vînjosesc. Dacă în țaranii zugrăviți — descălțați de prejudecăți și îmbuibări căutate, surprinși așa cum sunt ei, cu necazuri și bucurii, gînjiți de poveri, ori îndulciți de voioșie — a țintuit toată viața acră specifică satului romînesc pitit în hude ori agățat de ripe, cu necazuri și nevoi cit praporii, atunci în icoanele condeiate pe pereții bisericilor ardelenești picurate cu fumat de tămîie, a pecetluit chipuri de sfinți de-o religiozitate și inspirație spirituală emoționantă, pe care numai arta întrupată și-o poate provoca.

Pentru ochiul limpede și-afund ca o fîntînă limpede de pă-cat, icoanele lui Brana trezesc un sentiment nedumerit. Corsetul dogmei și noimelor bizantine ciognite de libertatea criteriilor artistice ale pictorului, dau această sîmbrie ce te impresionează. Un echilibru pe care Brana l-a rotunjit deplin.

Această impresie întilnită la Brana nu e străină de influența profesorilor lui: Catul Bogdan și A. Demian, cari au săpat făgaș spiritual iconografiei bisericii romînești bine stabilit.

Impletirea drumurilor m'a purtat prin nordul Ardealului îngăduindu-mi să poposesc și să cercetez uși împărătești, străjuite de bisericuțe înădite din lemn înegrit de vreme. În multe

sate cuvioșia sătenilor au ridicat altare în locul celor vechi mici și neîncăpătoare. Am pătruns într'una nouă, zidită la umbră de munte, cu clopotniță semeață. Pictura, iconostasului, pantocratorului" și „madona" m'au înmărmurit. Cu toată îngrădirea dogmei iconografice bizantine, a depășit spre-o artă în care a năclăit voință și duh. Evlavia ce-a inspirat-o sfinților și armonia compoziției susținută de-o tehnică și disciplină stăpănită, fac din Brana interpretul cel mai dovedit al icoanelor și iconostasului românesc.

Sfinții zugrăviți de mina lui imaterială, de departe înoată în culori îndulcite cu tonuri distincte și bine conturate, iar de aproape, contrastul de umbră și lumină dezvăluită să strângă în brațe întreaga biserică, au o prospețime de tratare minituristică. Compoziția lui Brana cuprinde o rară și neîntilnită cuprindere de ansamblu. Vede mare și cuprinzător ca să trateze, părăndat, des și migălos deaceea icoanele lui sunt scaldate în atita dragoste sporită ca din șapte miertă de suflete. În zugrăvirea lor stăruie un gând curat bizuită pe-o mină de maestru și-o evlavioasă tratare. Locul lui în plastica bisericească e definitiv stabilit. Icoanele dela Someșul Rece și Dumșătău o dovedesc cu vîrf și indesat. Intr'un teren dificil ca pictura bisericească, realizarea lui Brana este triumful personal al artistului, dar nu-i mai puțin adevărat că este tot atita de întreg și-al plasticei noastre, atît de săracă în personalități.

Intors dela Paris, în straiță cu o pinză premiată de Salonul Oficial, iar în suflet cu un făgaș rișcat după căutări muncite ne-a deprins cu un rar temperament de pictor. Arta lui revelatoare e de concepție largă. A urit și-a ignorat minciuna cu barca și luna din parc, ca să caute cu sufletul pe buze moina și țelina țăranului frate, minjit de tină pe cioareci și usturat de incopcierea amarului în straie, ca apoi în compozițiile religioase să îngrămădească zăcătoarea unui ansamblu de valoare simbolică; pietate și emoție profundă, reproducînd dureri omenești în cele mai dramatice suferinți ale religiei. De aceea pinzele sale

au apoteoză de lumină și rotofoale de soare. Culoarea se supra-pune grunțuroasă ca muiată în suflet să devie dulce, dureros de dulce și odihnitoare. Este aceasta o mare victorie. Victoria emoției asupra teoriei și paragrafelor sarbede și văduvite de suflet.

Nu vom analiza tablouri aparte — acest procedeu se utilizează pictorilor mai puțin inzestrați, cu câte-o lucrare-două de dai Doamne. Intre dulcegăriții penelului ce rivnesc închipuiri deochiate, Brana se impune aspru de seriozitate și virtos de talent. N'are nimic comun cu tovarășii ce-i țin isonul. Aduce o notă nouă în plastica românească și-a trecut înianțe pe lângă mulți consacrați.

V. Copilu-Cheatră.

CĂRȚI

F. ȘTEFANESCU GOANGĂ: *Selecțiunea capacităților și orientarea profesională*. (Editura Institutului de Psihologie din Cluj, 1929, p. 72. 60 lei.

Pentru cei cari au în mâinile lor îndrumarea politice școlare din țara noastră, două obiective se cer cunoscute, până în cele mai mici amănunte: rezultatele ultime la care a ajuns știința psihologiei aplicată la educație și cerințele vieții sociale și naționale. Numai ținând seamă de interdependența acestor două categorii de factori, școala modernă își poate atinge idealul pe care și l-a fixat: *formarea personalității creatoare*, care nu este altceva decât dezvoltarea aptitudinilor native, specifice fiecărui elev, până la limita superioară a capacități lor.

Aceste probleme, atât de importante pentru evoluția școlii românești, sunt rezolvate într'un spirit pur științific în documentata lucrare a D-lui Prof. F. Ștefănescu Goangă, inițiatorul și îndrumătorul psihologiei experimentale din țara noastră. D-sa nu se mărginește în a discuta teoretic problemele, ci arată cum astăzi educatorul, aflându-se în posesiunea unui instrument bine precizat și verificat: testul, poate mai ușor să ajungă la cunoașterea individualității elevilor săi, cunoaștere care va da posibilitate să se apropie cât mai mult de realizarea ultimului deziderat al pedagogiei actuale: educația conform cu aptitudinile individuale ale elevilor.

În prima parte a lucrării, după o prezentare sugestivă și edificatoare a problemei inteligenței, autorul arată cum în Occident prin ajutorul testelor de inteligență, care s'au aplicat în școală, s'a ajuns la crearea nu numai de clase paralele, ci și de școli speciale, unele pentru debilizii mintali, altele pentru copiii superior dotați. Aceste realizări practice s'au impus în urma concluziei la care au ajuns cercetările teoretice asupra inteligenței: „Nu putem da tuturor copiilor aceeași pregătire, aceleași cunoștințe, aceeași educație. Nu putem trata toți copiii la fel. Nu putem avea prin urmărire aceeași

scoală pentru toți, cu același program de cunoștințe, cu aceeași metodă de predare, pentru că nu putem cere dela toți copiii aceeași efortare și aceeași rezultate". Dacă însă separăm copiii debili mintali de cei superior înzestrați atunci redăm celor dintâiu încrederea în puterile lor, iar celor superior dotați le antrenăm puterea lor de creațiune. Către aceștia din urmă se îndreaptă mai ales atenția autorului, căutând să determine, prin concluziile la care ajunge, o mișcare favorabilă reorganizării instituțiilor noastre școlare, reorganizare care nu contrazice nici cerințele democrației, căci „democrația nu cere egalitate de pregătire și producțiune, ci egalitate de oportunități în vederea cultivării și creațiunii, adică aceleași condițiuni prielnice optime pentru fiecare de a se desvolta conform aptitudinilor sale native indiferent de situația sa socială și economică”.

În partea a doua a studiului autorul lămură problema orientării profesionale, cât și sociale și naționale. Iar pentru ca orientarea profesională să se poată realiza, este mare nevoie de concursul școlii care „nu trebuie numai să învețe și să transmită cunoștințe, ea trebuie mai ales să desvolte putințele sufletești ale copiilor, să-i stimuleze în activitatea și efortările lor, să-i îndrumeze spre acele ramuri de cunoștințe și învățământ care corespund mai bine înzestrării lor și să le stea în ajutor în vederea alegerii viitoarelor lor cariere, potrivit cu aptitudinile și capacitatea lor mintală”. Concluzia autorului este și aici, ca și în partea întâia a lucrării, că numai în măsura în care se individualizează învățământul, numai în cea măsură se poate ajunge la plasarea omului potrivit, la locul potrivit. Vedem deci că cerințele vieții sociale și naționale se întâlnesc cu cele individuale pe terenul atât de important al oficiilor de orientare profesională, care caută să armonizeze aceste cerințe, care de cele mai multe ori sunt contradictorii. Și în această privință D-lui Prof. F. Ștefănescu Goangă îi revine marele merit că încă din anul 1927 militează pentru înființarea acestor oficii de importanță vitală pentru țara noastră.

Am făcut aceste considerațiuni pe marginea studiului D-lui Prof. F. Ștefănescu Goangă, cu scopul de a atrage atenția mai ales învățătorilor care se pregătesc pentru examenul de înaintare, gândindu-mă că una dintre lucrările care ajută mai mult pe educator să-și revizuiască anumite păreri și să-și fixeze o atitudine oarecare, este aceea pe care am încercat s'o analizez mai sus.

Tudor Arcan

STANCIU STOIAN: *Copilul în literatură*. Ed. Cultura Românească. Pagini 50. Cost. 50 lei.

Cu acest titlu D-l Stanciu Stoian ne oferă o interesantă lucrare prin care ne arată paralelismul ce a existat, începând din evul mediu până în zilele noastre, între evoluția psihologiei și felul cum sunt reprezentați copiii în operele literare din aceeași epocă. Paralelismul acesta în adevăr e mare, mai ales în literatura franceză, pe care autorul o analizează amănunțit, bazându-se îndeosebi pe studiul lui I. Calvet: *L'enfant dans la littérature française*.

Aceiași metodă de cercetare a aplicat-o autorul și literaturii române, ajungând la concluzia că: „Literatura despre copil rămâne de creiat în

Țara Românească". La acest lucru nu se poate ajunge decât treptat, pe măsură ce și înțelegerea pentru sufletul copilului se va mări, adică atunci când psihologia infantilă va lua și la noi mai mare desvoltare.

Oricât s'ar părea că exagerăm, faptele ne arată că lucrurile se petrec așa. Așa a fost în străinătate.

Ceva mai mult, în străinătate mulți dintre scriitorii vertabili ai copilăriei sunt învățători, profesori și oameni cari au avut sau au strânse legături cu corpul didactic. Rămâne învățătorilor și profesorilor talentați, rolul de a se apleca mai atenți la svâcnirile sufletului de copil, pentru a da literaturii acest personagiu, încă nou pentru literatura noastră: copilul român.

Ne pare rău că D-l Stoian n'a făcut o mai amănunțită analiză a literaturii române din punctul de vedere al psihologiei copilului cu atât mai mult cu cât un asemenea studiu, după cât știm, nu s'a făcut încă.

Prin această analiză vom putea să vedem că autorii români de dinainte de războiu (Creangă și Coșbuc) n'au prea avut în vedere rezultatele psihologice din străinătate și au fost preocupați mai mult de redarea în formă cât mai artistică a observațiilor lor personale.

Aceiaș constatare credem că rămâne valabilă și pentru scriitorii de după războiu, cu excepția lui I. Theodoreanu în „Fata din Zlataust” și a lui C. Stere în „Vania Răutu” căroro noile curente psihologice le-au dat prilejul de a ne reda doar câteva tipuri de copii, mai degrabă patologice, decât normale.

În ce privește dorința exprimată ca, membrii corpului didactic să ne dea într'o operă literară pe adevăratul copil român, noi credem că, cu greu vom putea ajunge la așa ceva. În general pedagogii sunt slabi romancieri. Și e explicabil! Alte calități se cer pedagogului și altele scriitorului artist. Pe când dascălul preocupat de a face educația se bazează pe analize psihologice, făcute prin metode aproape egale pentru toți copii și are în vedere totdeauna copilul ideal; scriitorul artist, fără a fi preocupat de vreo metodă sau prejudecată pedagogică, cu puterea lui de intuiție și imaginația pătrunde sufletul copilului la adâncimi la cari știința nu poate ajunge.

Scriitorul prin puterea lui de intuiție sesizează caracteristicul, având în vedere copilul real în timp ce dascălul e preocupat să descopere în sufletul copilului elemente cari fac din el copilul ideal. De aceea scriitorii vor fi minunate călăuze pentru noi în tainele sufletului copiilor.

M. Vătășescu

I. CLOPOȚEL: *Un program de culturalizare a satelor*. Editura „Societatea de Măine”.

Fără îndoială, D-l Ion Clopoțel, distinsul sociolog, director al documentatei și bine susținutei reviste de sociologie „Societatea de Măine”, este unul din cel mai apropiat prieten al învățătorilor și un mare înțelegător al nevoilor reale reclamate de satul românesc. În acest program de culturalizare a satelor, spiritul său larg, îmbrățișează problema culturală a moșului, care timp de un mileniu a fost sistematic văduvit de miezul slovelor și cheia buchelor.

Specificul mediului, cu nevoile reclamate de intemperiiile vremilor și configurația satelor de munte, au fost tescuite de spiritul său de observație și documentate studii, în această elegantă broșură, năclăită de îndrăgită cercetare. Și face această muncă înmii mai mult decât toate promisiunile și făgăduelile ciufurilor cari apar la răspântii și-și reclamă dreptul de apărători ai moșilor cu apoteoză de martiri.

Guvernele părăndate, au reclamat sprijinul și-au solicitat observațiile și studiile acestui ales sociolog în ce privește problemele moșilor. Iată de ce „un program de culturalizare a satelor” ar trebui să fie *calendarul* oricărui partid care se respectă, nu mai vorbim că guvernelor le este indispensabil chiar în ruptul capului.

Învățătorii din regiunea muntoasă și în special cei din Munții Apuseni, găesc în observațiile și în fundamentala problemă a studiului: „*Căminul școlar*” sau cum i-aș mai zice „internatul școlar” un sopo, care trebuie atins, chiar dacă va reclama jertfe neprecupețite. Fără înfăptuirea „Căminului școlar”, existența oricărui învățător în munți nu va fi cu nimic justificată.

Pentru cine cunoaște mizeria de bolovan goleş a regiunii moțești, își poate da seama de câtă cumpănire e plină această problemă.

În „Căminul școlar”, copilul moț nevoit să parcurgă zeci de km până la școală, pe timp de ploaie, ger sau vreme bună, va găsi un pat și un blid de zamă caldă, iar puterile lui zmucite de eforturi, un așezat răgaz de întremare.

Tot *Căminul școlar* va adăposti infirmeria școlară. Moțul văduvit de leacuri și medici — pe o întindere de 50 km. ca rază — abia găsești un medic cu preocupări de interese personale, un sanitar și soră care își iluminează menirea trândăvind, — va reclama minimele ajutoare sanitare tot dela învățător.

Muzeu, bibliotecă, sală culturală, radio, etc. își găesc aici un succint raport.

Citind cartea D-lui Clopoțel, îți dai seama că orice trăgănare poate fi fatală. Și te miri cum de nu s'au înfăptuit aceste deziderate mai repede, pentru că așa cum admirabil ne duce de mână D-l Clopoțel, nimic nu ni se pare irealizabil. Iată meritul acestei minunate sociologii traduse mediului românesc. Și mai are un merit lucrarea de mai sus: toate propunerile cu puțină cumpăneală și bunăvoință pot îmbrăca făptură, în timpul cel mai scurt.

Copilu-Cheatră

MIHAIL AXENTE: *Raluca*. Edit. Lanuri.

D-l Mihail Axente nu e la prima carte pentru debut. În 1930 a tipărit un volum de poezii „Pământ străbun” azi epuizat. Mai anunță „Balta cu luceferi” (poeme), „Omul cu picioare de imprumut” (roman), etc. Precum vedem judecând după anii împliniți de autor (25—24 ani), o activitate destul de fecundă.

Mărturisim că n'am putut-o lăsa din mână această carte, până n'am citit-o în întregime.

Raluca o fată slobodă, într'un moment de uitare, cade în păcat fără să-și dea cu socoteala de ce și cum? De aici muștrări și turburări încor-

date, ducând o luptă fățișe între chemările trupului frânt de brutalitatea lui Mihai Curte — un fost pripășit la curtea lor — și bunătatea întipărită în ființa lui George Milesu logodnicul ei.

Acțiunea se succedează în cascade vertiginose — simplă și reală — încleștindu-te minghina interesului tot mai flămând cu fiecare pagină sorbită. Mustește în această carte o viață cu palpări de întrebări dureroase și rândueli fără rosturi. Sufletul Raluchii bine reliefat te mișcă și zbuicimările lui te imbunează și te apropie de semeni. Chipul eroinei ne dezvăluie în D-l M. Axente un fin portretist și un bun psiholog. Din cele 100 p concentrate am remarcat măestrite analizări încheigate și chipuri scurt pictate cari ne îngăduie să întrevădem în el pe romancierul de mâine.

Să ne exprimăm o nedumerire, vorba lui George Popa cu Raluca se arborează din nou mult discutata, moralitate în artă. Trebuie să fie sau să nu fie arta morală? Să fim bine înțeleși. *Morală nu moralistă* am spus, neînțelegând a o fixa ca un scop îngust pe care și-l dătează teza.

Socotind că arta se adresează cuprinderii sufletului, căutându-i rosturi de îndulcire și descrețire credem că nu trebuie să lipsească din nici un domeniu. Dar adesea nu se înțelege deosebirea dintre îngusta pornografie și moralitate, „cel puțin ca termeni”. Dacă în cartea lui M. Axente am întâlnit acte de posedare fățiș exprimate să nu se creadă că a alunecat în pornografie. Raluca nu este nici măcar imorală. Din simbolul final — eroina, o fată care a greșit ajunge printr'o încordare de voință să-și stăpânească pornirile și să-și ție în frâu simțurile — se incunună o blândă hodină. Nu-i vina artistului dacă mijloacele sunt și ele reale. Și realitatea, doar noi ne-am deprins s'o vedem dezmatată.

V. Copilu-Cheatră

GRIGORE BUGARIN: *Simfonia Rustică sonete*. Editura Fruncea Timișoara.

Maiestrul sonetului, Corneliu Moldoveanu ne-a deprins a crede că deține secretul acestei forme de poezie și că încercarea altora în acest gen nu se va putea dezbăra de simpla pașturare. Iată însă că din Banatul întinselor ogoare și colindatelor coline, prietenul Bugarin ne trimite acest frumos dar de sonete inmiresmate cu gust de busuioc.

Poezia nu e o formă fixă, mecanică și formală. Iată de ce dincolo de cadrele sonetului am savurat gustul și melodia clopoștelor cuprinși din leatul copilăriei. Bugarin mustește în poemul lui seninătăți și inimi vânjoase. O întoarce în legendă, natură ce nu îngăduie ironii. Iată ce i s'a părut fratelui I. Ch. Severeanu tradiționalism sau sămănătorism întreg. Nu știu dacă peste douăzeci treizeci de ani vom conta ceva în lirica celor ce vor veni, și nu vom fi ironizați cu întreg modernismul și simbolismul nostru, dar știm că lirica poporului și clasicismul tescuit va sfredeli ca un burg, multe veacuri înainte, durabilitatea.

Sonetele lui Grigore Bugarin sunt o reușită și adâncă emoție.

Vorbesc mai mult decât un debut onorabil.

Ilustrațiile d-lui Mikulin sunt o relevație. Iar editura Fruncea s'a întrecut pe sine.

ION MIUȚA: *Aseară am vorbit cu Dumnezeu* — poeme. — Ed. proprie.

D-l Miuța știe să se roage și să se revolte. Dar de aci până la actul de emoție estetică mai e o cale de o zvârlită bună. Cântecul ce pornește lin cu sonorități de clopoței albi, uneori de argint, alteori de jar, se înglobește într'un vaier cu schelălăieli de tinichea, spre sfârșit. Rar emoția crește se rotunjește în dans final ca acesta:

„Când fulgerile cad pe 'ntreg orașul
și uragane — adânc — din temelii
răstoarnă casele, mi-ajută Doamne:
din înțelepciunea Ta să-mi fac făclii”.

(Rugă).

GRIGORE POPIȚI: *Cântece din fluer* — poezii. — Ed. Libr. Cartea Românească, Timișoara.

Dacă evoluția d-lui Popiți se unduia în sensul viersului din primul volum: „Glasul Ardealului și al timpului” cu siguranță că vor fi ajuns să ne dea azi aceste minunate „ciobănești” cântece.

Căci între:

„Spune-mi ce ești: demon, inger,
Ești aevae, ești nălucă?
Vecinic stai și'n veci pe ducă
Către iad și către cer”

(în femeie din păcate, din vol. *Glasul timpului*).

și această perlă de exprimare și imagine din *Cântece din fluer*:

„Când iarna-și îngroapă povara
Și opinca de nea și-o descaltă
Din coarne de miel se înalță
In pruni și'n cireși primăvara”

(Napraor)

există o răstoacă pe care dl. Gr. Popiți a păzit-o cu jorarde de gigant. Un virgilian românesc și autentic, poeziile lui au muguri de imagini ce te rup de obraz și-ți odihnesc sufletul.

V *Copilul Cheatră*

INFORMATIUNI

Prin laudabila stăruință și inițiativă a D-lui I. A. Grigorescu, inspector general al învăț. primar, a luat ființă încă din anul trecut societatea corală „Napoca” al cărei președinte de onoare este Dsa; președinte activ Dl. Vasile Chintoan inspector școlar; iar membrii fiind corpul didactic primar din Cluj. Conducătorul corului este distinsul dirijor Sava Columba, profesor din Cluj.

Programul de activitate al acestei societăți are caracterul de afirmare națională și totodată profesională.

Cărți primite la redacție

15 Noiembrie - 15 Decembrie 1935

- Radu Petre* : Alte înfăptuiri în spiritul școlii active. — Din publicațiile Institutului Pedagogic Român. 59 pag. Lei 30. București.
- Dr. Dominic Stanca* : Intre două fronturi 1914 - 18. — Editura Patria Cluj. Pag. 320. Lei 80.
- I. N. Nicolescu-Domnești* : Câteva subiecte folositoare. — Tip. Wieder, Seini. Pag. 16. Lei 16.
- I. N. Nicolescu-Domnești* : Hrana și îmbrăcămintea corpului omenesc. — Tip. Wieder, Seini. Pag. 15. Lei 6.
- I. N. Nicolescu-Domnești* : Premiile școlare. — Schiță dramatică în 4 tablouri. Edit. Alexandru Anca. Pag. 22. Lei 20.
- I. N. Nicolescu-Domnești* : I. Gh. Duca. — Tip. Presa Liberă, Satu-Mare. Pag. 16. Lei 15.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Revista „Freamătul școlii” va păstra ordinea cronologică a anilor; pentru abonamente ne vom servi de anul școlar, care începe cu data de Septembrie

FREAMĂTUL ȘCOALEI

Revistă de Pedagogie și Cultură Generală a învățătorilor din jud. Cluj

Anul II. No. 1.

1 Ianuarie 1936

S U M A R U L :

- V. Chintoanu* . . . Anul nou.
Teodor Arcan . . . Măsurarea inteligenței la adulți.
N. V. Găgescu . . . Metode științifice pentru studiul individualității.
Ion Cădariu . . . Disciplina prin libertate.
George Racoți . . . Despre naturile spiritualizatoare ale vieții.
V. F. Călugăru . . . Un mijloc de culturalizare : „Serbările școlare“.
Nicolae Stancu . . . Invățătorul activ.
C. I. Anderco . . . Crăciun.
Pr. Florea Mureșanu Taina Crăciunului.
Selma Lagerlöf . . . Oaspetele.
Scarlat I. . . . Vedenii din toamnă.
Ieronim Mihoc . . . O seară de Crăciun.
George Todoran . . . Mi-arunc nădejdele.
V. Copilu-Cheatră . Pictorul icoanei ardelenesti : Nicolae Brana.

CĂRȚI

Teodor Arcan (Fl. Ștefănescu-Goangă : Selecțiunea capacităților și orientarea profesională). M. Vătășescu (Stanciu Stoian : Copilul în literatură). V. Copilu-Cheatră (I. Clopoțel : Un program de culturalizarea satelor). V. Copilu Cheatră (Mihail Axente : Raluca)- V. Copilu-Cheatră (Grigore Bugariu : Simfonia mistică, Sonete). V. Copilu-Cheatră (Ion Miuța : Aseară am vorbit cu Dumnezeu — poeme). V. Copilu-Cheatră (Grigore Popiți : Căntece din fluer — poezii).

INFORMAȚIUNI

Societatea corală „Napoca“.

Cenzurat

Prețul 10 lei